Helena Westermarck

Lifvets seger

Berättelse

Helsingfors SÖDERSTRÖM & C:O Förlagsaktiebolag.

HELSINGFORS, HUFVUDSTADSBLADETS NYA TRYCKERI. 1898.

Förord till den elektroniska utgåvan

Detta verk av **Helena Westermarck** (1857-1938) har hämtats från **Nationalbiblioteket i Helsingfors**. Det anpassades och OCR-tolkades för Projekt Runeberg i april 2014 av Bert H.

"Ödet — som brukat denna lägre världens krafter som sina värktyg . . ."

(Shakspeare: Stormen.)På stranden stod en ensam människoboning. Den hade blifvit bygd dår ute liksom sjöfågelns näste på skäret. Från fiskarbyn, som sökte sig skydd mot nordan uppe vid skogsbrynet, ledde endast en smal stig dit ut genom strandens djupa sand; stormen sopade först i den lösa sanden bort hvarje spår efter människofot, men sedan små barn här be-gynte sin mödosamma vandring på kunskapens stråt, trampade deras små fötter stigen så fast att vinden icke mera mäktade plåna ut spåren.

På den flacka, sterila stranden hade förut hafvet och alla himmelens vindar fritt drifvit sitt spel, hade härjat och förstört, hade herskat med oinskränkt makt. Hår hvirflade stormen om med sanden; hår vräkte den upp vågorna med hvitskum-miga toppar och våta bördor af tung, brun tång; här tog den i förbifarten ett lömskt grepp under fiskmåsens vinge och kunde tvinga dessa starka, djärfva vingar till flykt mot land i stället för att styra färden mot de omätliga, blånande vidderna där ute.Men sedan boningen bygdes, hade människovilja och människoförstånd tagit upp kampen mot naturmakternas råa styrka och småningom gått segrande fram. Bit för bit af den ofruktbara jorden eröfrades. Staketet drog upp gränsen mellan odling och vildmark och lät mellan de rödmålade spjälarna trädgården skymta fram med ljufliga löften om rika skördar. Flitiga händer planterade, rensade och vattnade, till dess träd och buskar slogo en grönskimrande krans kring boningen, där de stodo vakt mot vindens nyckfulla famntag eller solens brännande omfamning. Och när sedan den korta senhöstdagen hastigt försvann i den långa natten, tändes i fönstret till den lilla människoboningen ett ljus, som skulle lysa utåt hafvet, långt ut genom storm och mörker.

Det var bara en obetydlig, svag låga, som vinden lätt hade kunnat förgöra, en liten flamma, som den i ett ögonblick kunnat blåsa ut med en pust af sin väldiga andedräkt. Men stormen släkte den icke och mörkret hade icke förmått dölja den, ty uti den lilla lågan gömdes ju eldens hela omätliga kraft. Gnistan, som af sitt väldiga ursprung fått makt att lysa och värma, kan också blossa upp i storm.

Den lilla lysande punkten här ute på stranden var återskenet af ett människohjärtas högsta glädje och djupaste smärta. I storm och mörker lyste skenet endast klarare. Ty hvad år starkare ån det svaga människohjärtat?En solig sommarmorgon vandrade en ung bondkvinna från byn öfver stranden ned till Skärnäset. Vid grinden, som stod vakt där odlingen begynte, och som ovilligt knarrande öppnade sig, stannade kvinnan, sköt upp duken, som blifvit dragen långt ned i pannan till skydd för sol och vind, och slätade öfver håret med händerna — ett par

ovanligt vackra händer, hvilkas sköna form hvarken groft arbete eller tunga bördor kunnat förstöra. Sedan gick hon långsamt uppför husets några låga trappsteg, stack in hufvudet genom köksdörren, fann köket tomt och såg sig ett ögonblick tveksam omkring men steg, när hon hörde röster någonstädes från vinden, uppför en smal vindstrappa, som knakade under den ståtliga, litet massiva gestaltens tyngd. Allting var äfven så smått, bräckligt och sirligt i denna lilla människoboning, hvilken liksom blifvit gjord efter mindre mått än för vanligt folk; hela huset liknade ett fågelrede.

Där uppifrån hördes en liten tunn, späd stämma, som med snabba tonfall tyktes gifva råd, uppmuntra och banna, allt om hvartannat, medan en grof altröst troligen kom med invändningar och motsägelser, ty efter hvarje sådant afbrott föllo den tunna stämmans ord ännu hastigare och med större eftertryck.När bondkvinnan öppnade vindskammardörren, spändes gardinen för det öppna fönstret af draget ut likt ett segel, som fylles af vinden, slets ur sitt sirligt omknutna hvita linneband och fladdrade lössläpt inåt rummet ända upp mot det låga taket.

„Min gardin, min nystrukna gardin — stäng dörren, säger jag, stäng dörren“!

Och med en fågellikt snabb rörelse vände en gammal liten dam längst bort i andra änden af rummet på hufvudet för att öfver axeln se, hvem det var, som stälde till en sådan oreda.

„Jaså, Sefa — stäng dörren — god dag — sitt ned“, kommo orden alla i ett andedrag, medan hon skyndade att fånga in sin fladdrande gardin och noggrant knyta om den med det hvita linnebandet igen.

„Sitt ned Sefa!“ — Hufvudet skulle åter göra en svängning mot dörren men häjdades i rörelsen af att altrösten kom med en fråga, som måste varit mycket retsam eller befängd, ty svaret lät icke vänta på sig:

„Det är alldeles märkvärdigt med dig Mina, här har jag stått hela morgonen och inte gjort annat ån visat och sagt, huru allt skall vara, men ändå begriper du ingenting, allt går uppåt väggarna, och jag måste göra om allt själf — allt-samman, säger jag, hör du“?

Altrösten gick nästan ned till bas i något, som liknade en brummande protest mot det orimliga och orättvisa i dessa fordringar på oaflåtligaansträngningar, när fröken ändå i alla fall ständigt ville göra allting själf. Och därefter såg Mina med lugnt resignerad min och händerna knäpta i kors öfver magen, huru förödelsen öfver-gick det af henne nyss med så mycken möda ordnade toalettbordet.

„Hur ser det ut, det här?“ — lät den gamla damen sina ord ackompagnera handlingen. „Här skall tvålkoppen stå och handkannan hår — men är kannan ren — ser en ren kanna ut på det viset? Gå strax ned och tvätta den — men riktigt ordentligt, hör Mina“! ljöd förmaningen efter flickan, som skyndat nedför trappan, belåten med detta tillfälle till ostörd självvärk-samhet.

Alltid var det en sådan brådska, när „gamla fröken“ gjorde något, alldeles som om tiden aldrig hunnit till, hon gaf sig ingen rast eller ro, innan det var färdigt, rakt som om elden varit i hälarna på henne. Eljes var hon beskedlig, och öfver för mycket arbete kunde Mina icke beklaga sig, det måste hon ärligt medgifva, när hon med kannan i handen i allsköns lugn och ro anstälde sina betraktelser öfver det dagliga lifvets gång, under det hon stod och såg ut genom köksfönstret efter ångbåten, ehuru hon mycket vål visste att den icke kunde komma förrän om två eller tre timmar.

Uppe i vindskammaren fortfor emellertid den gamla damen med sin rastlösa vårksamhet, ordnade och stålde under det hon kilade fram ochåter, till dess hvarje småsak stod på sin plats. Under tiden mönstrade bondkvinnan nyfiket rummet och hvarje föremål däri, tils den gamla damen med en af sina fågellikt snabba rörelser vände sig mot henne, då hon skyndsamt antog en min, som sökte vara alltför obesväradt likgiltig för att vara riktigt naturlig.

Med en suck slog den gamla damen sig ändtligen ned på en stol midt emot bondkvinnan och lät händerna sjunka ned i knäet, där de lågo sysslolösa för första gången denna morgon. De hade samma utsökt ädla, vackra form dessa små, späda händer som bondkvinnans stora kraftfulla. Naturen har sitt egendomliga sätt att länka samman sådant som tyckes vidt åtskildt; djupt inne i sina hemlighetsfulla värkstäder arbetar hon oaflåtligt på

åstadkommandet af detta oändliga sammanhang, denna stora fördolda enhet, som människorna lika ihärdigt i fåvitsk äflan sträfva att förneka, att upphäfva eller slita sönder. Den sköna formen på bondkvinnans stora och den gamla damens små händer betecknade något samband, därom rådde intet tvifvel.

De gamla, flitiga händerna kunde gärna unna sig en stunds hvila, ty det stora, låga vindsrummet var så prydligt och finputsadt, som någonsin den mest ordningsvurmande husmoder kunde önska det. Hvar och en af de hvitmålade möblerna stod på sin plats, omhängena kring toalettbordet voro skinande hvita och nystrukna, gardinerna för fönstret liksom täckena öfver sän-gama hade samma tadelfria, nytvättade hvithet, och hafsluften, hvilken mängd med svalkande doft af sälta och tång trängde in genom fönstret, medförde från sin solbeglänsta stråt intet stoft eller damkorn, som kunde fördunkla denna ytterliga renlighet och prydlighet. Till denna omgif-ning passade liksom nöten till skalet gamla fröken Henriette Riddersköld i sin nytvättade, nystrukna, gammalmodiga bomullsklädning med sitt grå, slätborstade, vid tinningarna djupt nedkammade hår och sitt lilla tunna, fårade ansikte, åt hvilket de stora, mörkblå, något utåtstående ögonen gåfvo ett egenartadt melankoliskt, litet hemlighetsfullt uttryck.

„Mathias kommer i dag med ångbåten från Petersburg“, sade hon snabt och nervöst.

„Jag har hört sågas så“, svarade bondkvinnan långsamt, liksom rådd att visa någon opassande, komprometterande nyfikenhet.

„Mathias skref“, fortsatte fröken Henriette, „att Marusja — hustrun“ — fogade hon upplysningsvis till, „varit litet klen och svag hela - vintern och läkaren ordinerat lugnt landtlif med frisk hafsluft, och därför skulle hon komma hit, menade Mathias. Men gud vet, om jag gjorde rätt i att svara ja — hur skall hon trifvas här i ensamheten med mig, gamla människa, hon som är ung och glad och van vid en stor stads alla lustbarheter och nöjen?“

„Hon skall ju vara så fin och för-

näm?Den gamla damen såg hastigt upp på den talande. Gömde sig icke där bakom de långsamma orden afunden, den som brordottern aldrig kunde undertrycka, såsnart det blef tal om hennes bröder? Emellertid var fröken Henriette i dag alltför upptagen af sin egen oroliga väntan, sina egna tvifvel och bekymmer för att finna tid till något annat uttryck för sitt djupa ogillande än en sträng blick och en eftertrycklig skakning på hufvudet, medan hon svarade på den framkastade förmodan mest därför att hon själf tykte det vara en lättnad att kläda sina oroliga tankar i ord.

„Mathias har en gång skrifvit, att Marusja3 far var en fransman, bosatt i Ryssland, och hennes mor en furstinna från Georgien eller Grusien, eller hvad de må heta, länderna där nere i Syd-ryssland. Båda föräldrarna dogo tidigt och Marusja blef upptagen som barn af en rik släkting, en gammal general i Petersburg. Mathias var adjutant hos generalen, på det viset lärde han och hon känna hvarandra. Men — ja — hade Mathias icke skrifvit så vackert och bedt mig taga emot hans lilla hustru, emedan hon skulle få det bra på allt vis hår ute på landet — skref han — så hade jag aldrig sagt att hon kunde komma, hon som är van vid annat, kan omöjligt trifvas här‘.

„Det fins väl ingenting, som faster kan neka Mathias, inte.“

Orden uttalades på samma långsamma, lugna vis som förut, men om icke detta var afund, så visste fröken Henriette värkligen ickehvad afund ville säga. Hade icke brordottern med detsamma rest sig för att gå, skulle hon fått hålla till godo med en skarp tillrättavisning, ty den gamla damen lät vanligtvis handlingen snabt följa tanken åt.

»Nej, jag skall vål gå igen“, sade bondkvinnan långsamt, »men så hade jag också tänkt få låna väfskeden.“

»Den kan du få“, kom svaret hastigt, »säg till Mina, så ger hon fram den, jag hinner inte nu komma ned.“

»Tack, och farväl då.“

»Adjö, adjö Sefa.“

Medan vindstrappan åter knarrade under den unga kvinnans fasta, tunga steg, begynte den gamla damen sitt arbete på nytt där uppe i det stora, ljusa rummet, ehuru det nästan föll sig svårt för henne att mera finna något, som behöfde ordnas. I det hon gick fram och åter, skakade hon gång efter annan ogillande och uppbragt sitt gråa hufvud och upprepade half-högt: »den afunden, den afunden!“ Sefa kunde aldrig höra talas om sina bröder, utan att komma fram med några anspråk för egen del, åtminstone spårade fröken Henriette städse någon sådan underförstådd mening i hennes ord. Rådde väl fröken Henriette för att hennes bror, den glade kapten Fabian Riddersköld, gift sig under sitt stånd med en vanlig, simpel bondkvinna och låtit dottern växa upp i okunnighet och råhet, som folkets barn göra. Att hennes egen köttsligabrordotter var en alldaglig, obildad kvinna af folket, det kunde den gamla damen omöjligt försona sig med, och ehuru hon ständigt inför alla andra vidhöll, att Sefa var en „förträfflig människa“, kunde hon själf aldrig komma tillsamman med henne, utan att harmsen, retad och förödmjukad med pinsam klarhet se alla fel och brister hos den stora, lugna bondkvinnan, som själf icke tyktes hafva någon aning om sin förnedring. Hvarken hufvudets gåfvor eller sinnelagets art tydde hos brordottern på ursprung af gammal, ädel stam; af den gamla familjens företräden återfans hos henne slätt intet annat ån händernas sköna form. Sefa hade folkets trånga, lumpna uppfattningssätt, hon liknade sin mor, det insåg fröken Henriette tyvärr alltför tydligt hvarje gång de råkades. Äfven till det yttre var hon lik modem, egde samma robusta skönhet, „bondskönhet“. som fröken ringaktande brukade säga. Den stora, ståtliga lotshustrun var mycket vackrare än någonsin kvinnorna varit i den gamla, adliga familjen, där skönhet och en ståtlig gestalt gått i arf endast på svärdsidan. Denna skönhet hade det ju varit, som bedårat kapten Fabian Riddersköld och skilt honom från fader, syster, hem och släkt, och åsynen af densamma, sådan den gått i arf till dottern, väkte därför ständigt till lif aggande, pinsamma minnen, som stärkte oviljan, när fröken Henriette med kvinlig stränghet gentemot sitt eget kön granskade brordotterns alla svagheter och brister. Och var det att undra på, ombristerna blefvo både många och stora, när de utan öfverseende jämfördes med .gossarnas“, isynnerhet Mathias’ alla förtjänster och upphöjda egenskaper.

Brordotterns besök denna morgon för att låna väfskeden hade bara varit en förevändning; fröken Henriette hade genast genomskådat saken, ty hon var icke den som lät draga sig vid näsan af slika konster. Väfven hade stått där och väntat i långa tider, tils den nu plötsligt gaf Sefa anledning till ett besök på Skärnäset för att se, huru där rustades och stäldes för Mathias’ skull. Ingenting retade fröken Henriette så mycket som afund och lumpna beräkningar, och när det heta, nedärfda krigarsinnet rann på henne, käi^de hennes ovilja och vrede inga gränser.

Lyckligtvis undanträngdes alla andra omsorger denna morgon snart af den allt uppslukande väntan på Mathias' ankomst. Gång efter annan måste fröken Henriette föra handen öfver ögonen vid tanken på brorsonen och allt hvad han varit för henne — eller kanske var det solljuset därute öfver det glittrande blå hafvet, som gjorde att de trofasta gamla ögonen, hvilka otåligt spanade efter den väntade ångbåten, jämt fyldes af tårar och icke förmådde se klart. Naturligtvis visste hon, när ångbåten i vanliga fall brukade komma samt att det ännu var långt till den tiden, men — båten, som skulle föra Mathias med sig, gjorde väl ingen vanlig tur!Mathias liknade sin far, gud ske lof — det gjorde för öfrigt äfven de båda yngre gossarna, — den glädjen hade fröken Henriette åtminstone haft af dem. Det var dock vid Mathias och hans framtid fröken Henriette fäste sina mest ärelystna, stoltaste planer. Den svåraste att böja hade han varit som barn, men under de halsstarriga, kantiga, frånstötande pojkfasonerna hade den gamla släktens bästa, ädlaste egenskaper legat gömda, och när slagget slipats af och gossen växt upp till man, var guldet, som kom i dagen, af finaste slag. Alla som förstodo saken, sade också att han hade en lysande framtid för sig. Genom Mathias skulle den stora tanke fullbordas, för hvars omsättande i värklighet fröken Henriette rastlöst arbetat hela sitt lif; han såsom man skulle utföra det hon som kvinna icke mäktat med: han skulle skänka det gamla familjenamnet åter dess ära och anseende, glans och heder. Ingen skulle mera se ned på det med ömkan eller förakt, denna upprättelse skulle hon en gång få skåda, hon, som hela lifvet igenom burit på den tunga bördan af dess skam och förnedring. Gud välsigne gossen för all den glädje hon hade af honom!

All denna morgons väntan, allt ordnande och ställande för Mathias’ skull hade så småningom fört den gamla damens tankar långt tillbaka i tiden. Och tankar och minnen fingo god tid både att komma och gå under de

timmar, som ännu återstodo till ångbåtens ankomst.Hon såg för sig så tydligt som hade det varit i går, en mörk, stormfyld höstafton för många, många år tillbaka. Blåsten, som hela kvällen alltjämt tilltog i styrka, blef hvinande storm, en af de starkaste stormar det året. Den tjöt kring knutarna, den pep i springorna, den rykte i fönster och dörrar, den larmade och röt samt fylde människornas sinnen med hemska aningars skräckfulla bilder.

Gamle major Riddersköld satt i sin länstol och sökte förgäfves värma sig genom att sträcka fram benen mot den slocknande glöden i kakelugnen. Ovädret gjorde gikten i benen alldeles olidlig, och då och då gick en svordom öfver läpparna, som voro väl öfvade i att slunga fram befallningar på gammalt krigsmansmanér, men egde föga vana att hålla tillbaka utbrott af dåligt lynne. Hvarför skulle han också lägga band på sig, dottern var nog van vid att det gick ut öfver henne; hon brukade då bara böja ned huf-vudet liksom för att låta de vreda orden skölja däröfver som en strid regnskur och de dundrande svordomarna rulla fram med åsklikt dån; når det väl var öfver, ruskade hon litet på sig, lik en liten fågel, som kryper fram ur sitt gömsle, sedan ovädret är förbi och himlen åter håller på att klarna.

Fröken Henriette var ung den tiden. Vacker kunde hon väl icke ens då kallas, hon hade intet utseende, som människorna fäste sig vid: gestalten var liten, alltför liten, snarlik ett barns ochanletsdragen alldagliga, men de stora, mörkblå ögonen, som lidelsefullt uttrykte tungsint smärta men också kunde lysa som två strålande stjärnor, när någon liten glädje bragte omväxling i det enformiga hvardagsarbetet, de voro vackra. Och likaså händerna, hvilkas utsökt fina form var ett arf inom den gamla adliga familjen; allt det hårda arbete, alla de låga sysslor, som fattigdomen tvungit dessa vackra händer att utföra, hade icke kunnat beröfva dem deras medfödda rasmärke.

Men denna mörka, stormiga höstafton darrade dessa vackra, flitiga händer liksom under invårkan af någon själens aningsfulla ångest. Medan fröken Henriette som vanligt dukade tebordet, stötte hon glas och koppar mot hvarandra, skramlade med knifvar och gafflar och släpte af förskräckelse en tallrik i golfvet, när plötsligt där utifrån hördes ett slag på fönsterrutan. Om en stund hördes åter ett slag — då föll ett tefat ned och gick klingande i bitar. Fröken Henriette hade skyndat till fönstret och, i det hon med båda händerna skuggade för ögonen, ångestfullt spanat ut i den stormfylda natten för att se, om icke därute stod någon ensam vandrare, som frusen och otålig sökte en fristad. Men hon kunde icke upptäcka någon* Och den gamle majoren svor på att där var ingen, han hade ingenting hört, fruntimmer voro bara så för-bannadt pjåkiga och ängsliga, „nervpåsar“ voro deallihopa, „ett riktigt eländigt följe att hafva omkring sig“, bedyrade han.

Ett par dagar därefter fann emellertid ett hemskt rykte vägen ut till landsbygden, där majoren bodde med sin dotter. Folk, som varit till närmaste småstad, vände åter med tal om ett stort ryskt örlogsfartyg, som. den stormiga kvällen förlist i Finska viken; och icke så mycket som en enda man hade blifvit räddad, sades det.

Majoren förbannade sig på att kronans skepp voro starkare, än att de gingo till botten för en smula väder, men trots hans i hemmet obestridda auktoritet höll ryktet i sig, och länge dröjde det ej, innan bekräftelsen kom genom tidningarna.

Det var samma skepp, på hvilket majorens ende son, Fabian Riddersköld, seglade som marinkapten i rysk tjänst. Den gamle ville i det längsta tro att hans son icke varit med, när olyckan skedde, han hakade sig med gammalmans envishet fast vid möjligheten att sonen icke varit ombord just denna gång, men det blef snart tillfullo intygadt att kaptenen delat sina kamraters öde.

Henriette däremot hade från första stund icke hyst minsta tvifvel om att den var sann, den hemska sången, som ryktet sjöng, ty i af-görande ögonblick af hennes lif bedrogo aningarna henne aldrig. De hemlighetsfulla slagen på fönsterrutan samma kväll olyckan skedde, hade varit varsel om hvad som förestod. Honvisste det nu alltför väl: det ena slaget hade gält brodern, det andra en, som varit henne ännu kärare.

Aldrig hade hon fullt och öppet vågat visa sina känslor för broderns vän, den unge löjtnanten, ty var icke han vacker, käck och lef-nadsglad och hon själf ful, allvarsam och fattig, och lådde icke skammen vid det namn hon bar? Men så besynnerligt hade det händt, att fastän han kände många vackra, glada, rika flickor, sökte han troget, hvarje gång han kom hem på besök till sina föräldrar, upp henne, som var ful och fattig. Och när han trädde in,

var det såsom när solen plötsligt en mulen dag bryter genom molnen, gifver strålglans och lefvande lif åt det som förut varit mörkt och dödt, och gör allt så skönt att hjärtat bäfvar af sällhet öfver att sådan härlighet kan finnas på jorden. Under dessa korta stunder af namnlös sällhet blef Henriettes enformiga, grå hvardagslif ljust och klart som en vårdag, färgrikt och öfverraskande som ett äfventyr. Då drömde hon människohjärtats evigt unga dröm om kärlek och lycka.

Sista gången de träffades, målade han hennes porträtt. Han var en skicklig miniatyrmålare med skild förmåga att träffa likheten, sades det. När porträttet var färdigt och han skrifvit sitt namn med sirliga små bokstäfver, som i rundning följde den ovala ramen åt, hade han velat säga något. Hvad det var, det visste Henriette mer än väl, ty hade icke hans ögonsagt det hundra gånger, medan de skådat in i hennes, som gifvit blicken dubbelt strålande igen? Men hon bäfvade för att tankarna skulle klädas i ord, ty kunde det gifvas en högre sållhet, än att sålunda i hvarandras ögon läsa alla de själens fagraste drömmar, för hvilka ord voro alltför tunga, fattiga och färglösa? Och orden hade häller aldrig blifvit uttalade. Majoren hade kommit in med detsamma, och fröken Henriettes ansikte hade därvid antagit ett så förfäradt uttryck, att den unge mannen måste komma henne till undsättning med ett skämtsamt infall, som afledde den gamles uppmärksamhet.

Ty fröken Henriette hade lärt att frukta och misstro kärleken. En källa till stor ofrid och sorg inom familjen hade den äfven varit, det var all erfarenhet hon hittils haft af den. Hon var ännu ett barn, när det skedde, men kunde erinra sig så tydligt som hade det händt i går, huru hennes syster rymde från hemmet med den vackre, danske sjökaptenen. Dagen förut hade han låtit ro sig i land i sin flaggprydda slup och i all heder och ära kommit för att bedja den unga flickans fader om hennes hand — hennes hjärta det egde han redan — sade han. Då hade majoren egenhändigt kastat den ovälkomna friaren, som icke var beredd på slikt mottagande, utför trapporna och svurit på att en sådan skojare till kapten aldrig skulle få se åt hans dotter engång. Men följande morgon var dottern försvunnen från hemmet och det stora danskaskeppet var försvunnet från viken, där det legat länge och väl för att taga in last. Och alla grannar och bekanta i den lilla staden hade strömmat till majoren för att beklaga sorgen, liksom när någon dött, men den gamle, barske herren, som icke kunde lida „käringtårar och prat“, körde ut hvarendaste en. Sedan flyttade han med sin yngre dotter bort från orten, ty ingen människa kunde stå ut med att bo i en sådan håla, där alla lade sig i ens angelägenheter, förklarade han.

Och den gången brodern Fabian kommit hem med budskapet att han skulle gifta sig, hade åter en förhärjande stormvind dragit genom hemmet. Fabian ville erkänna sina barn genom att låta viga sig vid deras mor, som bodde därute i lotsbyn, i hvars närhet örlogsfartyget legat för-ankradt ibland om somrarna. — Den gamle majoren rasade. Han svor på att en officer och adelsman icke gifte sig med en sådan slampa. En ung man kunde hafva sina små fel och svagheter — herre gud, hvem hade icke haft det, medan man var ung — men att gifta sig därför, nej, sådant hade man hvarken sett eller hört. Den sonhustrun skulle aldrig få komma inför majorens ögon.

Äfven sonen satte aldrig mer sin fot inom fädernehemmets dörr; han ville icke erkänna att han felat och afbedja sin skuld, såsom fadern fordrade det. Till systern skref han ibland och talade om barnen, som växte upp därute i lots-byn, men om hustrun skref han aldrig ett ord, och systern förstod hans tystnad, ty hon var själf mera van vid tystnad än vid ord.

Medan hon gick där i det glädjefattiga hemmet, hade hon drömt om att Fabian ute i världen skulle återrupprätta den gamla familjens anseende och åter skaffa namnet glans och ära. Ty sedan den tiden, då majoren förskingrade en penningesumma, som blifvit honom såsom uppbördsman anförtrodd, hade där kommit en outplånlig fläck på detta namn, som under sekler stått oantastligt, utan vank och lyte, stålblankt som familjens vapensköld. Denna känsla af vanära hade från tidigaste år liksom en boja nedtrykt fröken Henriette, och längtan efter upprättelse hade blifvit målet för hennes mest glödande åtrå. Men hon bar sina tankar tyst inom sig, hon hade ju ingen att anförtro dem till. Fabians giftermål gaf hennes planer en svår stöt; äfven för henne var den simpla, obildade kvinnan, som nu bar det gamla familjenamnet, ett fult troll, som bragte skam, ofärd och sorg öfver hela släkten.

Den gamle majoren talade aldrig ett ord om den son, som varit nog pliktförgäten att trotsa honom, och tillåt häller aldrig att Fabians namn nämdes. Men när olyckan kom, när det enda i världen, som mera återstod att säga

om sonen, inneslöts i ordet död, då bröts plötsligt den hårde, gamle mannen, som icke kunnat böjas. När dottern yrkade på att de skulle taga vård om Fabians söner, som voro de sista telningarna af dengamla familjen och naturligtvis icke borde få blifva bönder, hade majoren ingen invändning att göra, ja, han förstod vål knappast hvad frågan gälde, ty han hade inom få dagar plötsligt själf blifvit som ett barn, där han satt darrande liksom af köld i sin länstol, i det han lyssnade till höstvindens hvinande och undrade och sporde, om icke Fabian skulle komma hem den dagen.

Men för Henriette kändes det, som skulle solen aldrig mer förmå genomtränga det nattsvarta mörker sorgen svepte om henne. Allt det som gifvit hennes lif värde: hennes kärlek och tro, hennes ärelystna framtidsdrömmar, allt hade blifvit ytterst i hafvet med de två, som stormen slukat. Hvarhälst hon gick eller stod, bar hon med sig känslan af sin omätliga sorg liksom en oerhörd tyngd eller den brännande svedan af ett öppet sår. Men medan hon velat rulla ihop sig af smärta, tvingade det dagliga lifvets otaliga små omsorger henne att hålla sig upprätt; medan hon velat skrika af förtviflan eller gömma sig undan som ett såradt djur, bita ihop tänderna och i stum maktlöshet lägga sig ned under väntan att det sårade hjärtat skulle gifva ifrån sig den sista bloddroppen och lifvet flykta med den, tvingade de ständiga, oundgängliga omsorgerna om andra henne att tänka, tala och handla. Ty sorgen år lifvets hemliga bundsförvandt, därför dödar den icke och därför gick fröken Henriette som förut tyst och ordnade och stålde i det fattiga hemmet, ehuruhon kände all dödens -förfärande bitterhet och tomhet inom sig.

I hemmet hvilade allting numera på hennes skuldror. Hon hade själf rest ut till skärgården för att hämta broderns gossar. Den färden tog hon som en helig plikt, ty hvad annat återstod henne i världen än arbetet för den gamla släktens återupprättelse. Det arbetet måste hon nu taga på sig. Hvad männen icke mäktat med, det skulle hon, en svag kvinna göra; sorgen dref upp hennes pliktkänsla och gjorde hennes vilja järnhård.

Oviljan mot broderns enka stegrades till förakt, när fröken Henriette hörde den stora, tröga bondkvinnan, som numera egde föga af sin forna skönhet i behåll, med största lugn tala om mannens död; det var ju alltid bäst såsom det gick här i världen, påstod hon. Gossarna gaf hon med glädje ifrån sig, emedan hon då i lugn och ro kunde bo hos älsta dottern, som redan var vuxen och skulle gifta sig med en af lotslärlingarna i byn. Hennes ord voro som ett slag 1 ansiktet på fröken Henriette, hvilken erinrade sig, huru kapten Fabian en gång liknat denna kvinna vid .en vildros, som blommade för honom ute bland klipporna och skären".

Det fordrades fröken Henriettes stora pliktkänsla och obegränsade vördnad för familje-traditionerna för att stå fast vid beslutet att föra hem de vilda, okynniga gossarna, som barfota och solbrända sprungo kring stränderna med deandra barnen i byn. Redan att fånga in vildfåglarna blef ingen lätt sak, ty vid talet om staden och skolan hade de med naturbarns hela instinkt vädrat fångenskapen och buren och sökt rädda sig undan den hotande faran. Den älsta hade rott ut till de yttersta skären, där en af lotsarna ändtligen fann honom, lik sjöfågeln dold i en bärgsskrefva. Den andra lopp till skogs, där han sofvande i blåbärsriset och ljungen öfverrumpla-des af byns vallhjon, som med styrkans rätt förde hem honom. Den minsta, som icke vågat sig längre än under trappan, blef snart funnen samt framdragen af den moderliga rättvisans stränga hand. Men den lilla kroppen, som var smidig och lätt, van att klättra i träd, att ro i båt, att simma öfver djup och häller icke hindrades af de civilisationens band, som kallas kläder, slingrade sig vigt ur den straffande handens grepp. De smala pojkbenen, som i hela sin längd stucko fram under den alltför korta skjortan, uppbjödo sina yttersta krafter till flykt; i hvinande snabbhet rörde de sig framåt, medan den lösa sanden yrde omkring och rymmaren utstötte frihetens glädjefylda segerrop. Men det var för tidigt att jubla, ty en stark hand fattade bakifrån ett lömskt tag i skjortan, så att frihetshjälten i ett nu låg kull-stjälpt på marken. Fåfängt grep han till de naturliga hjälpmedlen för att värja sig: sparkade sand i förföljarens ögon, spottade och bet — allt förgåfves. Han blef fångad och påklädd, håret slätkammades med vatten och i sällskap medde båda andra vildfåglarna fördes han bort för att tämjas.

„De skulle blifva herremän", sade folket i byn.

Gossarna måste i skola, därför flyttade fröken Henriette och hennes far till staden, där de hyrde den anspråkslösaste våning, som kunde fås till billigaste pris. Majoren visste icke mycket besked om saken. Han satt

numera dagen i ända i sin stora stol, åt och sof, lekte och jollrade med den yngsta gossen och var själf som ett barn, utom när han blef ond, då de gamla ederna kommo rullande liksom af sig själfva öf-ver hans läppar, så att hans lilla lekkamrat för-skräkt sprang ifrån honom. Icke lång tid efter flyttningen dog han, och det kunde icke hjälpas att hans död kändes som en stor lättnad för dottern.

Det var väl endast själens obegränsade makt öfver den råa styrkan, som gjorde att fröken Henriette behöll öfvertaget med de vilda gossarna. Ett hårdt stycke arbete blef det att få vildfåglarna i bur, att reda ut för dem civilisationens första, enkla begrepp och handgripligen taga ur dem alla fula ord och later, som voro den forna tygellösa frihetens frukter. Hvilken oerhörd sparsamhet kräfdes icke för att de små tillgångarna skulle förslå för dessa tre munnar, som blefvo allt omättligare med hvarje år som gick? Och atthålla kläderna i ordning blef häller ingen lätt sak, så som allt refs och slets sönder. Dagen var ständigt för kort för allt arbete, som fröken Henriette skulle utföra.

Men hon höll troget ut. Och hennes arbete kröntes med framgång. Militärer skulle gossarna blifva alla tre, ty i många generationer hade förfäderna varit krigare, och att taga hänsyn till anlag och begåfning kunde icke komma ifråga, när staten gaf fri uppfostran i kadettkåren. En efter annan blefvo gossarna mogna för kåren; hvarje gång examen lyckades, tackade fröken ’ Henriette ödmjukt Gud, ehuru hon samtidigt icke kunde låta bli att innerst i sitt hjärta känna det stolta medvetandet, att det dock näst efter Vår herre var henne äran tillkom af att hafva gjort folk af de vilda gossarna. Arbetet med barnen hade väkt hennes självkänsla, som nu fått träda i den forna obetingade undergifvenhetens ställe. Hon kunde både befalla och fordra, och när det ned-ärfda heta krigarsinnet rann på henne, blef tiden mellan ord och handling sällan lång. Men denna maktutöfning skedde städse under fullaste öfverty-gelse om att alla åtgärderna i den något gammaldags handgripliga uppfostran vidtogos till Guds ära och den gamla släktens fortbestånd.

I början utförde hon sitt värf endast af omutlig pliktkänsla; mången gång vred hon sig under uppgiftens tyngd och bad mången bön till Vår herre att han icke skulle lägga på henne en tyngre börda, än hon mäktade med. Men små-ningom eröfrade gossarna hennes hjärta. Det gick med våld och list, med olydnad och odygd, ty för hvarje gång ånger och tårar följde på förseelserna, trängde de underkufvade i själfva vär-ket ett stycke längre in. Och om fröken Henriette under denna kamp och strid hos barnen spårade något nedärft släktdrag, betingade det alltid liksom en viss rätt till öfverseende. Sålunda växte gossarna småningom in i hennes hjärta, liksom ympkvisten växer samman med den gamla stammen, och detta sårade, sjuka hjärta läktes omärkligt genom de friska safter, som omsattes af de unga, lifskraftiga skotten.-----------

När den långa arbetsdagen gått till ända, var det en gammal ensam kvinna, som såg tillbaka på dess hetta och möda. Den dag yngsta gossen blifvit sänd till kadettkåren, kände sig „gamla fröken“, som fröken Henriette numera kallades, emedan hennes hår blifvit hvitt redan innan hon fyllt fyratio år, djupt högtidlig till mods. Hon hade nått det stora, långe efterstråfvade målet; nu fingo gossarna med Guds hjälp själfva taga vid. Hennes vackra, flitiga händer fingo ligga sysslolösa för första gången på många år, och nu skulle hon hafva tid att tänka på sig själf, det som hon hela lifvet igenom fått betrakta som något öfverflödigt, ja, nästan otillåtet.

Samtidigt timade en annan stor förändring i hennes lif: en gammal aflägsen släkting dog och lämnade henne oförmodadt ett litet arf. Först stod hon alldeles förbluffad, lik den som frånmörker plötsligt kommer ut i solljus: hvad skulle hon med pengarna nu, när hon ingen hade att dela dem med, hon som alltid varit van att gifva bort och dela med sig af det lilla hon egt. Men småningom gick det upp för henne, att hon fick använda dem för egen räkning, och då bygde hon sig den lilla bostaden där ute i skärgården.

Hon bygde den där, därför att Mathias ville det, ty byn ute vid hafsbandet var hans barndoms förtrollade land, som drog honom till sig med barndomsminnenas sällsamt starka tjuskraft. Han var den älsta af gossarna, var redan officer i S:t Petersburg, och fröken Henriette hade så småningom och omärkligt glidit öfver till att i allt rätta sig efter hans åsikter.

Bytimmermannen uppförde huset, någon arkitekt, som bygde torn och tinnar behöfdes icke, förklarade „gamla fröken“ bestämdt. Det skulle bara blifva vanlig landsarkitektur: sal, kammare och det stora vindsrummet för

gossarna, när de kommo hem. Till våren var den lilla bostaden färdig, och när de första varma fläktarna kommo smekande genom luften med suset af flyttfåglarnas vingar och vällukten från trädens kådiga knoppar, drog fröken Henriette ut för att liksom flyttfåglarna hinna sin längtans mål under vårens soliga dagar.

Det blef nu åter fullt upp af arbete för henne med allt som fans att ordna och ställa i det nya hemmet. Under sommarferierna kommo de båda yngre gossarna ut; då genljöd det lilla huset på stranden af muntra, unga röster, ochvindskammaren liknade svalboet under takåsen med de ständigt hungriga munnarna.

När vintern kom, blef det häller icke tyst och ödsligt därute. Folket hade räknat ut att „gamla fröken“ skulle kunna lära barnen både läsa och skrifva — eftersom det icke fans någon folkskola i den aflägsna skärgårdssocknen — ty sedan fröken Henriette en gång hjälpt en af sjömanshustrurna att skrifva ett bref till hennes man med adressen på franska, kände deras tillit till „gamla frökens“ förmåga inga gränser. Först sade fröken Henriette bestämdt nej till förslaget, emedan hon ville hafva fred, ro och hvila. Men hon, som var van att hålla barn till flit, ordning och goda seder, kunde i längden icke lida att se, huru barnflocken här lopp sysslolös kring stränderna, liksom fiskmåsarna kretsade kring skären. Så fingo barnen komma, och vägen mellan byn och Skärnäset trampades upp af de små barnfötterna.

Mycken vana att inhämta nyttiga kunskaper egde barnen icke; gamla och unga på orten hade just intet annat begrepp om studier i bok än katekespluggandet läsförhörsti-den, då hela byn lik en stor bikupa genljöd af det surrande, som kallades läsning. Fröken Henriettes undervisning skedde häller icke enligt några nya metoder, det blef skamvrå och lugg för de uppstudsiga och lata, abc-bok med tupp för de läraktiga och snälla, och när hon ibland måste plugga in folkvett jämsides med bokvettet,satte hennes häftiga lynne yttermera fart i undervisningen.

Till våren kunde barnen emellertid både läsa och skrifva, men icke hade fröken Henriette stor vinning eller lön för sin möda. En gosse bar ned till Skärnäset en liten gris och en flicka kom med en gammal höna, det var allt hvad lärdomen uppskattades till på den orten.

Men hos fröken Henriette hade arbetet med barnen blott yttermera befäst de åsikter hon hyste om folket. Hon betraktade det med all den nedärfda ringaktning och fördomsfullhet, som damen af börd från barndomen insupit. Folket var likt den fula, svarta mullen, som måste finnas till, men åt hvars doft man rynkar på näsan. Att fröken Henriettes egen köttsliga brordotter hörde till detta låga, egennyttiga, jordbundna släkte, det var en källa till ständig bitterhet och förödmjukelse. Mellan den unga, starka, lugna bondkvinnan och den häftiga gamla damen slog ingen känsla af samhörighet eller sympati bro öfver samhällsklyftan.

Folket i byn betraktade å sin sida i allmänhet .gamla fröken“ på en gång med respekt, nyfikenhet och misstro. Sundt bondförstånd höll

hennes rikedomar i ära, emedan det visste att man «

endast med svett och möda lägger något på kistbottnen. Hennes sällsamma ögon och besynnerliga vanor stegrade däremot böndernas genom generationer nedärfda misstroende mot herrskapsfolk. Där fans nog flere än en, som blifvit rik-tigt illa till mods bara af att „gamla fröken“ betraktat honom. Det sades, att hon såg syner midt på ljusa dagen, och mer än troligt var att hennes stora, underliga ögon skådade sådant, som andra ej kunde se. Sällsammast af allt var dock ljuset, som brann därute på Skärnäset, när höstkvällen slog sitt tidiga mörker kring klipporna och skären, och som lyste under långa, stormfylda vinterkvällar. Folkfantasin satte småningom många förunderliga sägner i omlopp om den lilla lysande punkten därute. Det hette först, att „gamla fröken“ tände ljuset till minne af sin käresta, som drunknat en ovädersnatt, men ingen var dock viss på, huru därmed egentligen förhöll sig. Ty elden har många betydelser; hvar man vet att eldar lysa på sådana ställen, där skatter ligga förborgade, men vid sådana skatter låder synd och skam och orättfärdighet, därför må ingen sätta sin lit till dem, de komma endast sorg och ofärd åstad. — — Ingen i byn var riktigt viss på att han kände till rätta förhållandet med ljuset på Skärnäset.-------------

I den lilla aflägsna byn ute vid hafsbandet, där sällan någon ovanligare tilldragelse afbröt den dagliga

enformigheten, upptogos tankar och sinnen lifligt af de väntade gästerna, för hvilka fröken Henriette under så mycken oro och många bekymmer den soliga sommarmorgonen ordnade sin vindskammare. En half timme efter det Vigströmskan, „gamla frökens“ brordotter, åter-vändt från besöket på Skärnäset, hade hvar endakvinna i byn reda på, huru där ordnades och ståldes för Mathias och hans fina fru, och när männen kommo hem till middagen, fingo äfven de del af nyheten med det lilla tillägget, att Vigströmskan i dag varit mer än vanligt stor på sig, allt för den fina släktens skull.--------

För fröken Henriette hade väntan på ångbåten blifvit olidligt lång. Ändtligen, när hon redan var fullt och fast öfvertygad om att någon olycka skett, hördes signalen, och hon såg lotsarna lägga ut med ekstocken, som af deras kraftiga armar inom få minuter roddes tillbaka till stranden igen, medan hon skyndade ned.

Det var något vackert, luftigt och lätt, som hoppade ur båten, två unga, mjuka armar, som slogos om „gamla fröken“, två bedårande, mörka ögon, som sågo in i hennes, och två varma, röda läppar, som kysste hennes kind, medan en manlig stämma sade, att det var Marusja.

Där blef ett kvitter uppe i vindsrummet, liksom när fåglarna bygga bo under takåsen; där blef ett springande i trappor och dörrar, och bevare oss, så många kappsäckar, hattaskar och resväskor löjtnanten och Mina fingo bära upp. Minas ögon stodo runda af förvåning öfver allt som här fans att se, maken till granna ting hade hon aldrig skådat förr. Doften af hafsluft och tång i vindsrummet trängdes undan af den fina parfymen utaf rosa och violette.

De första dagarna bara åt och sof den unga frun; det var den starka hafsluftens invär-kan, sade hennes man. Men till måltiderna gned hon sömnen ur sina stora, klara ögon, slätade öfver sitt svarta, lockiga hår och kom till bords i den ljusa sommardräkten, som passade så förträffligt ihop med hennes fina hys matta skiftning. Och vid bordet blef det skämt och glam öfver hennes aptit, hon kunde äta faster från gård och grund med en sådan matlust.

När aftonen kom och den lätta sommarskymningen lekte natt, satt fröken Henriette med de unga på trappan. Hon såg Marusja tända sin lilla cigarett mot mannens och själfsvåldigt blåsa röken i hans ansikte, medan Mathias’ röst med det trofasta tonfallet ljöd ömsevis munter, ömsevis vek, när han talade om huru oändligt kärt det var för honom att återvända till dessa välbekanta näjder. Han kände här hvart träd, hvar sten, hvar buske, den vida tallmon blef åter pojkårens kungarike och hafvet den ständigt lok-kande frihetsstråten, då han återsåg dem, belysta af barndomsminnenas strålglans.

Fröken Henriette kunde icke tröttna att höra och se på de unga; hennes stolthet öfver dem kände inga gränser. Det var som om all den förfining, skönhet och glädje hon hela lifvet igenom själf fått umbära, nu strålat emot henne från dessa två unga, lyckliga människor. Och den värmande, bedårande närheten af en ung kvinna, som tyktes gjord endast för att älska och älskas, var för henne en alldeles ny erfarenhet. Omärkligt läthon sig omspinnas af all ungdomens och skönhetens omätliga tjuskraft.

På morgonen gingo alla i huset på tå till långt fram på förmiddagen, Marusja sof och fick icke störas. När klockan sedan ringde där uppe, skyndade löjtnanten att servera teet, som hållits varmt på spiseln, och bar försiktigt upp den lilla brickan. Så måste hårtången värmas dår nere, man kunde höra löjtnanten flere gånger springa upp och ned för vindstrappan. En morgon, när fröken Henriette kom in från trädgården, stod löjtnanten med skoborsten i hand, emedan Mina icke kunnat få de små skorna med de höga, koketta klackarna så blanka, som de ovillkorligen måste blifva.

Hm, hm — det heta sinnet rann på „gamla fröken“ — Mathias behöfde icke göra sig till narr, dugde icke Minas blankning, så kunde Marusja blanka sjålf, och ville ingen annan säga det till unga frun, så skulle väl hon . . .

Men när Marusja kom utför trappan smärt och fin i den klädsamma hvita lärftsblusen med röda broderier, medan hennes förtjusande unga ansikte bar spår af det första stänket rodnad, som den hälsobringande hafsluften kvarlämnat, och när hon på sitt vanliga smeksamma vis trykte morgonkyssen på fasters kind — då kom sig „gamla fröken“ rakt icke före att säga någonting.

En eftermiddag, när hafvet låg blankt som en spegel, rodde Mathias sin fru öfver fjärden till byn. Det var visst en lång omväg, men Marusjassmå fötter fingo icke gå sig trötta i den djupa sanden, när hon skulle upp till byn för

att blifva bekant med Mathias' syster.

När båten vände in i sundet, där Vigströms stuga låg rödlysande i solskenet på strandbranten, hördes högljudda skrik och rop, medan tre kor, som flegmatiskt betade af vassen, sågos långt ute i vattnet, oberörda af allt buller omkring dem. Vigströmskan, som samlat upp kjortlarna om midjan, hade sprungit ut i vattnet för att mota korna i land, emedan hvarken hotelser eller locktoner haft någon invärkan på deras tröga lugn, och i ett nu hade äfven alla byns barn kommit tillstädes, drifna utaf barns instinktlika känsla af att något är på färde. Som ett stim löjor kilade de fram och åter utmed den långgrunda stranden, så att vattnet stänkte högt upp, medan deras skrik och rop mångdubblade återgåfvos af strändernas eko. Men under allt detta larm tågade korna, begagnande sig af sina afgjorda kroppsliga företräden, endast längre ut i vattnet.

När Mathias och Marusja kommo, var jakten i full gång, och förledda af den allmänna if-vern, begynte äfven de skrattande springa långsmed stranden. Det slutades med att rymmarena gingo i fällan bakom en gärdesgård, som sträkte sin försåtliga arm långt ut i sundet, men Marusja var så upplifvad af detta ovanliga landtliga nöje, att hon nödvändigt ville vara med äfven om mjölk-ningen. Sålunda blef bekantskapen med de nya släktingarna snart gjord. Vigströmskan var af-gjordt till sin fördel vid dessa landtliga sysselsättningar, och hennes långsamma och vid detta tillfälle litet förlägna rörelser, passade förträffligt till korna och mjölkstäfvorna; den stora, ståtliga bondkvinnan, strålande af hälsa, omgifven af hela barnskaran och de stora, lugna djuren, erbjöd den mest tilltalande bild af landtlig skönhet, ro och idoghet. Afven inom hus hade hon allting fin-putsadt, där stod väfven med många hvarf ränning om stocken, och husgeråd och mjölkkäril skeno och blänkte; Vigströmskan var ordningen och renligheten själf, det syntes tydligen.

Allt detta egde nyhetens tjuskraft för Marusja. För henne, den stora stadens trötta, bortskämda barn, var denna enkla hvardaglighet lik ett lustspel, men mycket intressantare än något skådespel på en teater, ty här fick hon ju själf taga del i handlingen. När sedan alla gåfvorna, som Mathias rikligt försett sig med, kommo i dagen, kände barnens häpnad och förnöjelse ingen gräns. Stora, förvånade, vidöppna barnögon slukade alla de märkvärdiga saker, som det fina främmande herrskapet fylde bord och bänkar med, och hos den yngsta gossen vaknade en stark misstanke, som nästan öfvergick till visshet, om att herren med det kortklipta håret, de små mustascherna, det spetsiga skägget och de blanka uniformsknapparna var kejsaren själf, ty just sådan såg kejsaren ut på porträttet, som hängde inne i kammaren, och hvem annan kunde väl komma med sådana rikedomar?-------------En morgon, när löjtnant Mathias och fröken Henriette som vanligt sutto på tu man hand vid frukostbordet, sade löjtnanten med en granskande blick ut genom fönstret mot den klarblå himlen: .1 dag blir vädret vackert, i dag fara vi till Bredvik".

Fröken Henriette nickade bifall. Erfarenheter, gjorda under de tre föregående regnväders-dagarna, kommo henne att på allt vis uppmuntra Mathias' plan att göra besök hos en af hans forna skolkamrater, en godsegare, som bodde två timmars väg från Skärnäset. Det sades ju, att fru Rosendahl på Bredvik var en glad och munter fru, som både tykte om att fara på besök och att själf taga emot, och hon skulle säkert blifva ett passande sällskap för Marusja, nu när Mathias' permission var ute och han måste resa härifrån.

„Faster kommer naturligtvis med, jag beställer två hästar", sade löjtnanten, i det han vek ihop serveten och steg upp från bordet.

„Nej, nej, jag måste stanna hemma, här är så mycket att göra."

Brorsonen smålog. Den där arbetsifvern utan rast och ro, som aldrig unnade tid till hvila eller förströelse, kände han af gammalt.

„Men faster har ju nu både tid och råd att hvila och lite njuta också", svarade han muntert.

„Njuta, ungdomen tänker endast på att njuta, jag anser det för min, liksom för hvarje människas plikt att arbeta."„Naturligtvis, men inte för mycket", vidhöll löjtnanten på samma skämtsamma vis, i det han sträkte på sin välväxta, spänstiga gestalt med en åtbörd, som angaf att han åtminstone i fulla drag njutit af det lätjefulla lif han fört dessa senaste fjorton dagar. „Den här flitiga, vackra handen kan gärna unna sig en dags hvila", fortfor

han med ett tag om fröken Henriettes hand, som sopade smulorna från frukostbordet, „här är en brännblåsa och här en annan; hvarför skall faster själf stå i spiseln,'kan inte Mina . . .“ ?

„Jag undrar, hvem som skulle äta den röran“, afbröt hon otåligt; när det gälde hushållet tålde hon inga motsägelser. Mathias skulle veta att ett hushåll var ingen småsak, och att Marusja var mycket kinkig med maten.

„Kan inte faster taga en flicka till, en Mina i ny och förbättrad upplaga?“ skämtade brorsonen. „Naturligtvis skulle vi, — det är ju vi som . . .“

„Nej, vet du Mathias, karlar förstå sig på mångahanda ting, men på ett hushåll begripa de sig rakt inte, och det är inte värdt att de blanda sig däri. De tro att allting går af sig själft och det tror tyvärr Marusja också ...”

Löjtnanten grep hastigt sin mössa från bordet, han ville icke inlåta sig på dessa ömtåliga frågor. Det var tydligt att fröken Henriettes lynne icke kommit riktigt i jämvikt ännu efter de tre afskyvärdt långa regnvädersdagarna, då Marusja varit så retlig och otålig och hela huset liksomfyldt af otrefnad. Men allt skulle nog blifva bra igen, bara man icke låtsade därom; det hade ingen fara därmed, så svag som faster Henriette var för Marusja. Med ett småleende och en lycklig, frisk människas orubbligt goda lynne nickade Mathias farväl, i det han gick upp till byn för att beställa häst, med anmärkningen att han nog skulle vara tillbaka igen, innan Marusja vaknade.

Fröken Henriette stod vid fönstret och såg efter honom. Ståtlig och vacker var han och ett hjärta af guld hade han; — hm — hm, men han måste få veta, huru förvändt det var att alla skulle råtta sig efter Marusjas fordringar och nycker. Egentligen borde det sägas till Marusja själf, men — hm, hm, hon var ju ett sådant barn. En dag hade fröken Henriette begynt tala om en kvinnas och husmors plikter och åligganden, i det hon dragit upp bilden i gammaldags sträng stil; då hade Marusjas stora ögon yttermera vidgats af häpnad, tils de plötsligt drogo ihop sig af skratt. Men Mathias hade hastigt slagit om till ett annat ämne, och följande morgon bad han fröken Henriette aldrig mera tala om något sådant med Marusja. Han uppfattade mycket väl fasters goda afsikt, men — nå ja, Marusja förstod sig icke på sådant och hon be-höfde häller icke befatta sig med hvardagslifvets små detaljer. Allt det som vanligtvis gör människorna trötta, uttråkade och utslitna, skulle hållas långt från henne. Och eftersom det års-underhåll, hvarmed hennes rike släkting bidrog till det unga parets lefnadskostnader, blef gifvet med så öfverflödande frikostig hand, kunde Ma-rusjas alla önskningar uppfyllas. Mathias ansåg det helt enkelt som sin plikt att skydda henne för alla bekymmer, allt obehag, alla de tusen små uppslitande dagliga omsorgerna. Hans armar voro ju starka nog att bära henne genom lifvet, lyfta henne högt upp, så att hon icke behöfde stöta sig blodig mot dess hvassa stenar.

Hm—m — en bättre, finare, noblare man än Mathias fans icke i hela världen, det var fröken Henriette fullt och innerligt öfvertygad om. Hennes ögon fuktades, när hon hörde honom tala om Marusja, och hon måste hosta två gånger, innan hon fick fram en invändning — ty naturligtvis funnos ändå åtskilliga anmärkningar att göra mot hans uppfattning af saken. Ehuru hon varit färdig att gå i döden för Mathias, kunde hon aldrig hålla inne med de otaliga anmärkningar och förmaningar, genom hvilka hon afsåg att främja hans värkliga lycka, och hon hyste icke minsta tvifvel om att icke hon, långt båttre än han själf, insåg, hvari denna lycka bestod och huru den skulle uppnås.

Detta ständiga mästrande hade förut gifvit anledning till månget häftigt uppträde mellan fastern och brorsonen, dessa två, som i karaktärens anläggning och daning egde så mycket gemensamt — .släktdrag“, som fröken Henriette med stolthet kallade hvarje likhet hon kunde spåra.Hos båda återfans samma kärlek till oberoende, samma sega, ihärdiga arbetsamhet, samma omutligt stolta hederskänsla jämte en viss svärmiskt romantisk ensidighet i känslan, som kom dem att koncentrera sin oföränderliga kärlek och ömhet på en enda punkt. Men sedan Mathias växt upp till man, hade han lärt sig inse och värdera de uppoffringar fröken Henriette gjort för honom och hans bröder, och detta gjorde honom hänsynsfull. Då han därjämte vårkligen med innerlig tillgifvenhet var fästad vid henne, kom hans sinnelags ridderlighet honom helt naturligt att i gengäld egna henne all den sonliga uppmärksamhet och ömhet han var mäktig af. Med ett godmodigt löje öfver hennes små egenheter, hennes gammaldags stolthet, hennes otålighet och bråk slog han vanligtvis bort alltsamman i skämt, och trots sina brummande protester var den gamla damen i själfva värket mycket förtjust öfver att behandlas sålunda. Och hon

skulle aldrig förlåtit att någon annan kommit med ett ogillande ord om Mathias.

Den ståtlige unge mannen, som hon såg vandra i solskenet långs stranden upp mot byn, var också värd hennes stora kärlek, hennes obegränsade tillit och ömhet. Icke därför att han någonsin tänkte på att viga sig till kämpe för de mål och sträfvanden hon drömde om såsom hans lifsuppgift. Hans godmodiga löje öfver faster Henriettes gammaldags åsikter var den nya tidens kritik af den gamlas bleknade, vissnade ideal.Men Mathias egde en ung, ärelysten, kraftfull mans naturliga begär att komma framåt och uppåt. Låg icke lifvet för honom öppet och skönt, likt den solbelysta stranden och det glittrande blå hafvet denna sommarmorgon? Trots den flård-fulla värld han lefde i, med dess ytliga sällskaps-lif, dess omätliga nöjeslystnad och öfverförfining, hade han från sin enkla, fattiga, arbetsamma barndoms- och ungdomstid i behåll en sund, ljus, något naiv lifsuppfattning, som slog sina rötter djupt ned i folkets märgfulla, evigt unga väsen. Den kom honom att tro på sin egen kraft, den lärde honom att se glädjen röd och sorgen svart. Naturen är en mäktig, gifmild moder, den som i barndomen legat vid hennes bröst, vaggad till ro af hennes stora, sunda hjärtas slag, gifver hon med som arfvedel genom lifvet en hemlig fond af styrka, ur hvilken han kan dricka förnyande kraft. Lik folksagans unge man, som gått ut för att eröfra lyckan, såg Mathias med ung, själfmedveten stolthet mot framtiden. Men den lycka han ville famna, skulle han gripa med sina två starka, ifriga händer, den skulle icke vara någon blek hägring från en förgången tid, utan måste ega det lefvande lifvets varma röda färg och värklighet.-------------

På eftermiddagen samma dag sågs en lång gestalt i hvit lärftsrock af landtlig snitt och med byxorna nedstuckna i stöfvelskaften vandra långs renen af den stora åkern, som låg skinande gul i solskenet nedanför kullen, där Bredviks karaktärsbygg-nad skymtade fram mellan träden, gulmålad med hvita knutar och ett torn med flaggstång på taket. Då och då stannade han och bröt med betänksam min ett ax, som han noga undersökte. Ja, det förhöll sig nog som han trodde, om några dagar skulle rågen vara mogen att skäras. Han såg med ett långt, pröfvande ögonkast ut öfver åkern, men när blicken nådde skogsbrynet, hakade den sig fast vid ett föremål, som rörde sig därborta. Det var ett åkdon med två personer och ett grannrödt parasoll, som lyste likt en åkervallmo i det gula fältet. När åkdonet kom till grinden, hoppade en herre i militärrock ned för att öppna. •

Hvem i all världen kunde det vara? Mannen stod och såg, i det hans ögonbryn med ett uttryck af undran och förvåning drogo sig upp mot pannan. Sedan vände han sig plötsligt om och slog in på en gångstig, en genväg, som skulle föra honom upp till gården lika snabt som de främmande.

Han kom in genom trädgårdsporten på samma gång, som åkdonet stannade framför trappan, just i tid för att mottaga löjtnant Mathias’ litet tvekande fråga, om det icke var Bruno Rosendahl han hade nöjet att återse.

Jo — men herrskapet skulle bara stiga in. De förvånade ögonbrynen gingo ännu några linjer högre upp, när löjtnanten presenterade sin hustru och den lifliga unga frun strax började tala om huru vackert det var på Bredvik. Ansiktetmed den starka färgen, som ytterligare förhöjdes af solbränna, uttrykte en hög grad af oro och förvirring och ögonbrynen återtogo icke sitt naturliga läge, förrän de främmande stigit in i salongen. Här kom en ståtlig, ungdomlig dam i röd sommarklädning dem till möte och bjöd dem leende, med högljudd stämma och lifliga åtbörder välkomna till Bredvik, i det hon uttrykte sin förnöjelse öfver att den landtliga enformigheten blef afbruten genom ett besök. Dessutom tykte hon sig redan känna löjtnant Riddersköld, Bruno hade ofta talat om honom, förklarade hon artigt. Vid detta sista meddelande gjorde ögonbrynen ett häftigt ryck uppåt, men då herr Rosendahl med detsamma erinrade sig att de främmandes häst skulle spännas ur, skyndade han med en suck af lättnad ut i köket.

När husets herre kom tillbaka, iförd ren, styfstärkt krage, som mycket generade honom, och nyblankade skor, som knarrade vid hvarje steg, hade sällskapet ökats med en något korpulent yngre herre i ytterst vårdad, elegant sommarkostym och en dam, hvars krusiga, ljusa hår stod i alla riktningar, som om det just varit utsatt för en härjande väderil. Hela hennes yttre bar en viss artistisk prägel, hennes veckrika blus var lågskuren i halsen och kantad med en bred spets, som ledigt föll tillbaka för att låta hennes hvita, fylliga hals framträda, ärmarna voro halflånga, likaledes besatta med spetsar, och från bältet hängde en slidknif käkt ned vid sin ked.Samtalet var i full gång, ty husets fru förstod att föra människor tillsamman. Själf talade hon med löjtnanten om landtlifvets

oändliga enformighet, höst och vår var det nästan icke att hålla ut därmed, sade hon med klagande röst. Därför sökte hon sommartid skaffa sig minnen att lefva på under den långa, odrägliga vintern. I år hade hon haft den ovanliga turen att hennes goda vän Julie, som var målarinna, slagit sig ned på orten. Hon kom just från Paris, full af lif och nymodiga idéer. Många öfvertalande ord hade icke behöfts för att hon skulle utbyta den tarfliga bondgården, där hon först hyrt sig in, mot Bredviks stora präktiga gästrum. Sommartid bodde äfven assessor Lindmark på sin villa Örnhamn, som låg två timmars väg från Bredvik ute i skärgården. Han var den angenämaste sällskapsmänniska man kunde träffa på — beläst och berest — fin konstnärlig smak — hela villan som ett museum, ja, Örnhamn måste löjtnanten nödvändigt se. Och fru Rosendahl uttalade sin fägnad öfver att assessorn just i dag var här, så att hon fick förmedla bekantskapen. Eljes kom han nu för tiden två gånger i veckan, emedan Julie målade hans porträtt, sade frun småskrattande med en liten betydelsefull blinkning på ögat öfver till assessorn och fröken Julie.

Löjtnanten yttrade sin belåtenhet med att hans hustru skulle finna det sällskap och den förströelse hon behöfde. När fru Rosendahl tog Marusja i sitt beskydd, så . . .Och frun log högt till svar på den smickrande, artiga bugning, som afslutade meningen, i det hon försäkrade, att det skulle vara henne ett nöje att äfven någon gång taga emot gamla fröken Riddersköld. Egentligen voro de ju grannar, ty två mil på landet var intet afstånd att tala om, och fru Rosendahl kände sig nästan stött öfver att sålunda blifva förbigången.

Men löjtnanten förklarade, att hans faster hörde till dem som aldrig kunna slita sig lös hemifrån; så här sommartid gräfde hon formligt ned sig i trädgården.

Fru Rosendahl framkastade en nyfiken förmodan, att den gamla damen måtte vara en mycket originell person — bara det att bo så där ensam ute på stranden, hu då — frun drog med en rysning upp axlarna. Och folket talade om ett ljus, som brann därute under mörka, stormfylda nätter, och om syner och varsel — men sådant var ju modernt nu för tiden — eller kanske trodde löjtnanten att man icke här på landet följde med sin tid?

Men löjtnanten förnekade bestämdt, att hans fasters syner hade något gemensamt med den moderna vidskepelsen. Han ville icke inlåta sig på några förklaringar, men han hade själf varit vittne till att hon värkligen förutsett händelser, som timat. För resten tog fröken Henriette saken på sitt eget vis. „Om man blott gör ett rått och godt bruk af denna andra syn", brukadehon säga, „så måste den betraktas som hvarje annan af Vår herres gåfvor“.

Denna „andra syn„ var ett arf inom den gamla familjen; under förgångna tider hade åtskilliga af släktens kvinliga medlemmar egt den, och det fans en sägen bevarad om huru stammodern en gång genom densamma räddat sin herre och man undan en stor fara och härigenom lagt grunden till släktens forna anseende och rikedom.

„Och faster Henriette har sina gammalmodiga, mycket bestämda åsikter i allt hvad som angår familjen“, smålog löjtnanten. — „Men“, tilläde han, sedan han ett ögonblick suttit tyst liksom eftersinnande, „jag talade en gång om denna andra syn med en fint bildad, intelligent kvinna. Hon framkastade en förmodan, som gjorde ett visst intryck på mig, det får jag bekänna, ehuru jag uttryckligen betonar, att jag icke hör till något slags troende. Hon förmodade att det mest förandligade i vår natur, ömheten och kärleken, liksom lefver ett intensivare lif än hela vår öf-riga varelse och därför på något snabbare vis än genom våra tunga kroppsliga sinnen erfar, när de älskade äro stadda i nöd eller olycka. — En vacker tanke, icke sant? Jag tycker om den förklaringen, om den också är intet annat än en fantasi af en älskvärd kvinna, och den kunde i alla hänseenden tillämpas på min faster*.

„Ljuset, som brinner där ute på Skämäset, har också sin historia“, fortfor han på det behagliga vis, som undviker att stöta andras åsikterför hufvudet. „Det ljuset tändes till minne af en mörk, stormig höstnatt, då min far drunknade, tillika med en, som stod min fasters hjärta ännu närmare . . . Han var min fars vån, en utmärkt vacker, begåfvad ung man. Sedan denna sorgens natt kan faster Henriette aldrig sofva under mörka, stormfylda nätter; jag mins ännu från min barndom, huru jag hörde henne gå rastlös af och an inne i sitt rum, i det hon ångestfull anropade Vår herre om hjälp för alla sjöfarande. När hon nu tänder ljuset där ute på Skämäset, sker det för att om möjligt afhjälpa några olyckor — ja, faster Henriette är icke lik alla andra människor“, slutade löjtnanten, i det han bekvämt lutade sig tillbaka i stolen med minen af en man, som fördomsfritt bedömer förhållandena, på

samma gång han ädelmodigt och ridderligt tager svaghet och hjälplöshet i försvar.

Men fru Rosendahl opponerade sig mot sådana „evighetskänslor“. Hon för sin del hyllade den moderna utvecklingsteorin: våra känslor från i dag, äro kanhända döda i morgon, känslorna likna växterna — hade hon läst någonstädes — de utveckla sig, blomma och vissna — det kan ingen rå för.

„Nej, nej“, hördes fru Marusja skrattande protestera mot assessorns uppfattning af hvad hon yttrat, „så har jag icke menat, huru säger man det, Mathias?“ Och ehuru assessorn föreföll myk-ket belåten med den vackra unga fruns bristfälliga svenska, måste Mathias komma henne tillhjälp, och han och fru Rosendahl drogos med i den lifliga konversation, som fördes mellan assessorn, målarinnan och den unga frun, där franska ord och citat stänkte omkring liksom pärlorna i ett skummande glas champagne. Man gjorde upp åtskilliga planer. Det blef en öfverenskom-men sak att fru Marusja skulle hjälpa fru Rosendahl och assessorn med anordningar till en folkfest, och det blef likaledes en öfverenskommelse att fru Marusja skulle sitta för fröken Julie. Målarinnan betraktade kisande med hufvudet på sned den unga frun än från den ena, än från den andra sidan, förtjust öfver en sådan modell. Och mycken öfvertalning hade icke behöfts för att fru Marusja skulle gå in på förslaget, ty hon var städse med om allt som kunde afbryta den dagliga enformigheten.

Husets herre hade på hela tiden icke yttrat ett ord, och ingen tyktes häller vänta att han skulle göra det. En gång, när det lifliga samtalets vågor gingo mindre höga, passade han på att sticka in frågan, om herrarna icke behagade röka, men när i detsamma fru Marusja med ett förtjusande småleende och ett „får jag lof, herr Rosendahl?“ grep en cigarett, gingo ögonbrynen med ett häftigt ryck upp i pannan och förblefvo där, ty åfven fröken Julie gjorde ett hemlighetsfullt tecken öfver till frun i huset, hvarefter de båda togo sin tribut ur fodralet, medan de skrattande bekände, att de hittils blott gjort det i smyg. Och det väkte allmän munterhet, när herrRosendahl, som om en stor sanning ändtligen stått klar för honom, utbrast: „a-ha — nu förstår jag — mina papyrosser . . .“ !

Bredviksborna besvarade genast besöket. Likvisst kommo endast fröken Julie och fru Rosendahl till Skårnäset; herren var upptagen af rågskörden. Men så var det alltid, förklarade frun, när Bruno höll på med sitt jordbruk, hvarken såg eller tänkte han på annat. Själf var hon alldeles uttråkad af alltsamman; mannens ständiga aktgifvande på vädret, fruktan för missväxt, för torka, för väta, allt detta gjorde henne nervös. Hade hon icke då och då haft litet förströelse genom sällskapslifvet på orten eller med anordningarna till ett lotteri eller en folkfest, så skulle hon rakt icke härdat ut här på landet. Hennes hemliga, gyllene framtidsdröm, på hvars förvärk-ligande hon ihärdigt arbetade, var emellertid att mannen skulle sälja egendomen och flytta till Helsingfors. Den framtidsplanen lämnade hon aldrig ur sikte, med hoppet om dess förvärkligande höll hon modet uppe under långa, ödsliga vinterdagar.

En eftermiddag kom assessorn till Skärnäset. Han kom i sin vackra, hvita slup, som förde segelsällskapets stolta flagg, själf bar han sällskapets hvita mössa och var korrekt klädd i sportskjorta och sportskor. Det var öfverenskom-met att han skulle afhämta fru Marusja och löjtnanten till en liten segeltur.Fröken Henriette afslog den artiga inbjudningen att vara med — hon hade värkligen icke tid. När hon sett slupen lägga ut från land med de hvita seglen lysande i eftermiddagssolskenet och flaggan smidigt smygande sin hvita duk efter vinden, skörtade hon upp klädningen, knöt med en suck af välbehag på sig den uråldriga hatten, som Marusja förbjudit henne att någonsin mera begagna och som hon därför endast kunde bära i smyg, samt tog en korg på armen. Trädgården, hönsen — alltihopa hade blifvit grufligt eftersatt och försummadt dessa sista tider.

Först kastade hon en blick på kalfven, som varit sjuk och ännu stod instängd. Den hade i går blifvit kurerad med portvin — då löjtnanten skrattande menat, att faster Henriettes läkemedel undergått en oerhörd förvandling till det bättre, sedan den tid han och bröderna fingo in medicin — och det visade sig nu att kuren haft en förträfflig värkan. Kalfven gjorde sina muntraste språng och strök sig med ett bortskämdt barns hela frihet mot sin matmor, pockande på sin rätt att komma ut till kalfhagens saftiga gräs, men fröken Henriette höll sig nu som alltid konsekvent till sitt en gång fattade beslut och det lydde, att patienten först i morgon skulle skrifvas ut som frisk.

Det var minsann häller ingen småsak och tog dryg tid att leta rätt på äggen, ty några af hönorna voro som galna, när det gälde att utfinna svåråtkomliga ställen för äggläggningen; ja, detfans knappast en höna, som icke, om

möjligheten blott yppade sig, öfvergaf värplådans alla bekvämligheter för en lockande frihetsdröm. Fröken Henriette måste krypa längs stenfoten och staketet och under vinbärsbuskarna för att öfverlista hönorna. Nu såg hon äfven med grämelse, huru full af ogräs trädgården var. Härom dagen hade hon gått ned för att rensa, och då hade Marusja kommit och erbjudit sig att hjälpa. Men icke blef det stor vinst af den hjälpen, ty Marusja be-gynte kasta mull på Mathias, som kom vandrande från skogen, och så hade de båda skrattande och uppsluppna som två barn jagat hvarandra genom trädgården tvärs öfver grönsakssängarna och potatislandet och bedyrat, att de icke sågo tecken till ogräs engång.

Marusja var som fåglarna under himmelen och markens liljor. Mången gång blef fröken Henriette både trött och otålig — men då gick hennes missnöje ut mot Mathias. Den vackra unga kvinnan, som smekte och skämtade, som log och sjöng, fylde hela huset liksom med solsken. Måste icke gamla ögon, som blifvit vana vid mycken sorg och skugga, bländas dåraf?

Det gafs emellertid två andra ögon, som betraktade saken på annat vis. Med den under-kufvades hela vanmäktiga förtrytelse kände Mina den omsvängning, som „unga fruns“ ankomst medfört. Förr hade Mina haft tid både att i lugn och ro läsa tidningen och på eftermiddagen gå upp till byn, ty „gamla fröken“ gjorde mest allasysslorna själf, ehuru det visserligen skedde under protester mot tjänarenas håglöshet, men dem hade Mina redan vant sig att lämna utan af-seende. „Unga frun* förändrade med ett slag hela ställningen. Hon kunde både befalla och fordra att befallningen hörsammades, det gafs ingen rast eller ro hvarken dag eller natt, sedan hon kommit i huset. Största delen af dagen låg hon i hängmattan, som löjtnanten satt upp i talldungen, där luften var hälsosam, emedan den kom ren och saltbemängd från det vida hafvet, värmdes upp på den heta sandstranden och sög kådig doft mellan tallarnas knotiga grenar. Därifrån ljöd tidt och ofta ringklockans häftiga, otåliga kallelse, och då måste Mina fram och åter öfver den öppna, solheta slätten, dår sanden gick henne uppöfver anklarna och blåsten surrade kjortlarna rundt om hennes bara ben. Själf undrade Mina mången gång, huru länge hon skulle stå ut med en sådan behandling.

Droskan från Bredvik kom numera flere gånger i veckan ut till Skärnäset. Den sågs mödosamt streta sig fram genom mons och strandens djupa sand, där både häst och åkdon i grund förstördes, påstod kusken förtviflad. Den tvåhjuliga kärran hade varit god nog för en sådan färd, och herren var alldeles rasande, när de kommo hem, men när frun ville, så —

Fröken Julie höll på att måla en skizz af fru Marusja i den färgrika tsjerkessiska dräkten. Från talldungen hördes deras röster ända in iträdgården, där fröken Henriette som vanligt rensade och vattnade. Något i fru Rosendahls högljudda, gälla stämma berörde henne alltid obehagligt — men Marusja tykte så mycket om sällskap.

Den långvariga torkan, som trotsade allt vattnande, gjorde fröken Henriette förtviflad. Hon såg då och då spörjande mot himlen, där molnen tornat upp sig mörka och hotfulla, hela eftermiddagen hade hon bara väntat att det efterlängtade regnet skulle bryta lös. — Se så, ändtligen föll den första stora, tunga droppen och följdes snabt af andra, som bildade små svarta prickar i den askfärgade mullen.

Hon såg Marusja skrattande springa upp mot byggningen, följd af fru Rosendahl med kläd-ningskjolen öfver hufvudet till skydd för hatten och sidenblusen med den ömtåliga färgen. Fröken Julie skyndade att så fort som möjligt få den påbörjade taflan under tak, men Mina måste springa fram och åter i ösregnet, innan hon samlat ihop allt det som herrskapet strött omkring sig därute.

När fröken Henriette kom uppför trappan, möttes hon af fru Rosendahls myndiga stämma redan ute i farstun. Folkfesten skulle blifva storartad, hördes stämman säga, .lotteri, deklamation, tal, sång och tablåer“. Tidningarna skulle skrifva därom, det var fru Rosendahl van vid att de gjorde, när hon stod i spetsen för ett företag. Hon hade en gång blifvit kallad „dennitiska befordrarinnan af bildningssträfvandena och det andliga framåtskridandet på orten“.

Målarinnan, som fått Marusjas gitarr i handen, satt och knäpte och stämde. „L’amour — l’a — a—mour“, gnolade hon, i det hon tog ut ackompagnementet till en gammalfransk romans. Och när gitarren blifvit stämd,

begynte hon sjunga. De enkla, lidelsefulla orden förde en egendomlig stämning med sig, och sedan de förklingat, lämnade de kvar liksom en fläkt af den passion, som en gång diktat dem. Då kvinnor äro tillsamman, tala de gärna om kärleken. Också hörde fröken Henriette, när hon kom in i salen med kaffet, att här ordades om den.

Åter visste den myndiga stämman så väl besked. Kärleken var det ständigt skiftande äfven-tyret, som med glödande, sköna färger fylde ut det enformiga, grå hvardagslifvet. Värkligheten var ful och tråkig, äktenskapet blef endast en sviken illusion, när älskaren förvandlades till en otymplig äkta man, som ständigt måste eggas, om man icke föredrog att skänka honom åtlöje eller förakt. Men högt öfver denna låga, simpla hvardaglighet står kärleken, den som skalderna besjunga och författarena skildra i eldiga, sköna ord. Tror man bara på kärleken, så . . . Och den ståtliga gestalten i soffan rätade på sig, i det hon sköt axlarna bakåt, medan de röda läpparna logo och ögonen lyste, såsom hade de skådat äfventyret, hvilket skulle bringa omväxling i det enformiga hvardagslifvet.Genom målarinnans ord smög sig ensamhetskänslans melankoliska underström. Riddaren

— som man väntade på — var den stolte och rike, som skulle slå purpurkappan om den fattiga flickan och rida med henne till gästabud och sorgfritt öfverflöd. Gitarren knäpte: hur sorgligt var det icke att stå ensam och fattig! — Gitarren knäpte: hur härlig var icke rikedomen!

— Gitarren knäpte en hel liten melodi om röda rosor, glödande vin och ystert konstnärslif.

Men Marusja log. Där hon satt i sin färgrika dräkt, med sitt svarta hår, som krusade sig efter regnet, och sina stora, strålande ögon, var hon själf äfventyrets prinsessa. Egde hon icke allt hvad de andra talade om? Riddare och sven-ner hade städse legat för hennes fötter. Och hon hade genom att välja en, gjort honom till den lyckligaste bland dödliga. För henne, den glödande söderns barn, var kärleken ett med lifvet, och icke förstod hon att det behöfdes så många ord härför. — Kunde någon veta, huru kärleken kom och gick?

De talande hade glömt att fröken Henriette, som dukade kaffebordet, fans i rummet, ty kunna väl gamla ögon se lifvets härlighet, mäktar ett gammalt hjärta bevara känslans glöd? Plötsligt hörde de till sin häpnad den gamla damen, som stod vänd mot fönstret med blicken utåt hafvet, såsom hade hon i fjärran skådat något vackert, halfhögt yttra: „Hm, hm, man kan älska en och förbli honom trogen“. — Hon var icke medvetenom att hennes tanke blifvit hvarken uttalad eller hörd, ty när fru Rosendahl skyndade sig att bemöta åsikten såsom „gruflig gammalmodig“, emedan nutidsmänniskorna hade mycket mer sammansatta känslor och människohjärtat var ett underligt ting, beroende af tusen skiftande stämningar och lydande under starkare krafter än viljan, stirrade fröken Henriette förfärad och bortkommen på henne och skyndade med den toma kaffepannan ut i köket.

På kvällen, sedan regnet upphört och gästerna rest, kom Marusja ut på trappan. Hon stråkte på sig och gäspade, hon fann landtlifvet oändligt enformigt och dagarna gränslöst långa. När hon varsnade fröken Henriette, som förnöjd iakttog regnets välsignade invårkan på trädgården, i det hon höll på med sitt evinnerliga sysslande, erinrade sig den unga frun plötsligt orden, som blifvit uttalade där inne i salen, och log högt.

Fröken Henriette såg frågande, på henne och Marusja sade, fortfarande leende: „Faster talade om att evigt älska en och samma. Skrif lagar för vinden — skrif lagar för solskenet — skrif lagar för kärleken! Hvem förmår det? — Jag har hört Mathias tala liksom du gjorde. Om jag upphör att älska honom, blir det hans död, säger han — stackars Mathias!“

Fröken Henriette såg förfärad på henne. „Barn, du vet icke hvad du säger! Mins att Mathias är en ärlig, trofast man, som icke kanförlåta svek. Själf kan han hvarken svika eller glömma — sådant ligger icke i vår släkt“.

Den gamla lilla kvinnan tyktes växa, medan hon uttalade de allvarliga orden. Måhända genomkorsades i denna stund den unga sorglösa kvinnans sinne, för hvilken lifvet hittils varit endast skämt och lek, af en aning om tillvarons fruktansvärda allvar, kanske hörde hon genom den gamlas ord ett dunkelt eko af lifvets sorg, ur hvilken orden upprunnit. Hennes blick gled, såsom för att söka tröst, ut öfver hafvet, hvilket hon älskade just emedan det ständigt skiftade och växlade; men äfven det låg den sollösa kvällen stilla och mörkt, liksom fjättradt af förborgade, obevekliga makter, hvilkas dunkla lagar aldrig ostraffadt öfverträdas. Rysande drog hon själen om axlarna — men i nästa minut log hon. Marusja var lik fåglarna, som måste kvittra, lik solskenet, som måste lysa.

Hon slog armarna om fröken Henriettes axlar och snurrade den lilla gestalten ett hvarf rundt, i det hon sjöng målarinnans refräng: ‚1’amour, l’a—a—amour!“

¿ir ¿k,

T ^

När Mina från stranden såg assessorns slup skjuta fart, i det de hvita seglen svälde och fyl-des af vinden och båten lade sig öfver på sidan, tils den nådde udden, vände och försvann, droghon en djup lättnadens suck. Hennes ben värkte af hela morgonens springande upp och ned för trapporna med allt det som „unga frun“ be-höfde, när hon klädde sig. Nu hade hon ändt-ligen seglat af till folkfesten med assessorn, och Mina själf var på väg upp till byn för att följa med folket därifrån till festen, medan „gamla fröken“ stannade hemma som husvakt.

Mina böjde sig då och då ned efter ett grässtrå, som hon tuggade och spottade ut igen, i det hon tänkte på huru folket begynt tala om unga frun och assessorn. Hvar eftermiddag, som Gud gaf, voro ju de två ute och seglade tillsamman. Att han icke hade ögon eller öron för någon annan ån „unga frun“, det kunde hvar människa se, utom „gamla fröken“, som var liksom förhexad. Det var också något hemlighetsfullt, nästan hemskt med „unga frun“; när hon stod och kammade sitt långa hår, som gick ända ned till kjolfållen, liknade hon huldran i skogen. En gång hade Mina till och med i smyg försökt se, om hon var ihålig bak, när hon icke hade kläd-ningen på. Hennes stora, svarta ögon kunde riktigt spruta gnistor af vrede. Och visste någon, om hon ens riktigt var en kristen människa? Löjtnanten hade hängt upp en liten gyllene bild i en vrå och, innan han reste, sagt till Mina, att där alltid måste finnas olja i lampan, som brann framför bilden natt och dag. Där korsade stg „unga frun“ och gjorde tecken, så att man kunde blifva hemsk till mods bara af att se på.Det var Vigströmskan, som berättat Mina, hvad folket talade om »unga frun“ och assessorn. Vigströmskan var icke god på »unga frun“, hon. Först hade det varit så välsignadt väl, barnen voro bittida och sent på Skärnäset, och det tog intet slut på alla karameller, granna bilder och vackra saker, som »unga frun“ skänkte dem. Men en dag hade hon på sitt vanliga häftiga vis ban-nat barnen och beskylt dem för att hafva tagit hennes dyrbara halsband, som alla förgäfves sökte den dagen, tils Mina på kvällen fann det bakom spegeln. Då hade barnen gråtande sprungit hem, men Vigströmskan hade kommit ned till Skärnäset alldeles hvit i ansiktet af vrede och stält unga frun till svars för det hon understått sig kalla barnen tjufvar. Vigströmskan hade brukat munnen fult den gången, ty fastän hon eljes icke talade myk-ket, fann hon ord nog, när hennes stolthet sårades. Folket i byn kallade henne högmodig.

På vägen till festen fick Mina många intresserade åhörare, som gärna lånade örat åt nyheterna från Skärnäset. Och alla voro öfverens om hvad man skulle tänka om assessorn och »unga frun.“------------

Den stora ängen, som sluttade ned mot stranden, bredde i eftermiddagssolskenet ut sin festskrud af flaggor, vimplar och gröna girlander med brokiga pappersblommor. Fru Rosendahl, som med handen öfver ögonen till skydd för solen stod framför tältet med lotterivinsterna och blickade ut öfver festplanen, hade uppbjudit allakrafter för att göra festen så lysande som möjligt. Blicken var en segrares, redan nu kunde hennes vana öga se att bemödandena skulle krönas med framgång, ty folket trängdes vid ingången, där ett fladdrande draperi bar den stolta inskriften: „Ljus åt vårt folk“! utsydd på hvit botten i fint, smidigt enris. Och segerns behag ökades för henne genom det eggande medvetandet att den lyckade festen tillika skulle blifva ett grundligt nederlag för det parti inom socknen, som med uppåtriktad blick och hopknäpta händer högeligen ogillade att folket samlades till annat än en predikan eller en bibelförklaring, och som med lågmäld stämma, utan att vilja nämna några namn, talade om världens ondska i allmänhet och det tilltagande fördärfvet i socknen isynnerhet.

Men trots dessa lysande utsikter föreföll den ståtliga frun från Bredvik icke nöjd. Hennes blick uppsökte mulen och orolig tältet midt öfver på festplanens andra sida, där Marusja, i sin färgrika dräkt lik en stor skimrande fjäril, omgifven af socknens herrar, under skämt och glam ordnade borden med förfriskningar. Hon såg assessorn ständigt vid den unga fruns sida, och denna växande förtrolighet både oroade och retade henne i högsta grad. De två senaste veckorna hade assessorn icke suttit för porträttet en enda gång, bud hade jämt gått mellan Örnhamn och Bredvik med underrättelsen att assessorn icke hade tid att komma. Men till en daglig segeltur medfru Marusja hade han fått tid, det visste fru Rosendahl.

Den spanande blicken antog ett hotande uttryck. Kanske skulle här stå en strid, sade denna hotfulla blick, ty frun från Bredvik var icke den som utan vidare lät knuffa sig åt sidan af den första, som hade lust att göra det. Huru hade icke så småningom hennes ordnande hus-modershand blifvit en makt inom assessorns opraktiska ungkarlshem? Var det icke redan en alldeles själffallen sak att han aldrig företog någon förändring eller köpte några nya konstföremål, utan att först rådfråga henne? Och var det icke till henne han kom för att söka medhåll och sympati och för henne han biktade både sina känslor och åsikter? Denna förtrolighet hade gifvit hennes enformiga hvardagslif färg och glans, och det fans stunder, då hennes drömmar gingo ännu mycket, mycket längre. — Nu hade dessutom Julie . . . När fru Rosendahls tankar hunno till denna punkt, förirrade de sig ständigt i obestämda, formlösa stämningar. Hon kunde icke intaga någon fast hållning härvidlag; det hade kommit så alldeles oväntadt att hennes väninna förälskat sig i assessorn, och när Julie på sitt öppenhjärtiga vis anförtrott henne hemligheten, hade det romantiska elementet i fru Rosendahls natur liksom ofrivilligt förhållit sig sympatiskt till bilden af den lättledda, sorglösa konstnårinnan vid sidan af den förmögne, distinguerade tjänstemännen. Men så hade plötsligt fru Marusja, somen sällsam, främmande fågel med fagra toner och lysande fjädrar bedårat den eljes så besinnings-fulle mannen, och då såg fru Rosendahl med skrämmande klarhet ställningen för sig. Det gälde för henne själf att taga ett afgörande steg eller ock låta sig helt och hållet förintas.

Hvad männen egentligen funno för märkvärdigt hos den unga frun, det kunde fru Rosendahl icke begripa, men hon såg med ståndigt växande ovilja, huru de därborta vid tältet fjäskade kring henne liksom flugor kring en sockerbit. En dag hade till och med herr Rosendahl, i det han drog ögonbrynen så högt upp mot pannan han förmådde, förklarat att fru Riddersköld var „för-bannadt söt“, och då hade fru Rosendahls ömkan och förakt för den manliga dumheten icke känt några gränser.

De spanande ögonens uppmärksamhet måste emellertid snart vändas till folkmassan, som med små hvita nummerlappar i händerna, trängde sig kring tältet, där lotterivinsterna bredde ut sin godtköpsprakt. Hvar och en, som dragit ett nummer, ville genast veta hvad lyckan beskärt honom, ty den stora vinsten hägrade för alla, och, bländad af denna hägring, hade mången besinnings-löst gång på gång gripit i pungen efter den så mödosamt förvärfvade och eljes så omsorgsfullt förvarade penningen. Men när den glänsande hägringen krympte i hop till en obetydlig småsak eller onyttig grannlåt, underlät missnöjet icke att gifva sig luft. Ogillande ord och misstänk-samma blickar intygade till fullo att köparen als icke var öfvertygad om att allt gått ärligt och rätt till.

Fru Rosendahl förmådde slutligen icke ensam hålla stånd mot den påträngande folkmassan och det allmänna missnöjet. Hon sände bud efter assessorn, som snart fick både ordning och reda i saken. Han var van att umgås med folket och kunde med ett skämtsamt ord eller hurtigt infall få äfven det trumpnaste, mest misstänksamma ansikte att lysa upp i ett bredt, beundrande löje. Den herren var riktigt „den nedrigaste bland de gemena“, hade en gång en gammal fiskare sagt om honom, såsom högsta grad af beröm. Alla fru Rosendahls ansträngningar och fester för allmännyttiga ändamål hade icke kunnat skaffa henne ens en tiondedel af den folkgunst assessorn osökt åtnjöt endast genom ordets makt.

När stormlöpningen var öfver, sedan vinsterna blifvit utlämnade och tältet stod sköfladt och tomt, torkade assessorn sig öfver pannan med en förlägen, nästan skamsen uppsyn.

„Det är icke bra det här, fru Rosendahl“, sade han dröjande — „det är sannerligen icke bra“.

Röd och otålig af ansträngningen och hettan, frågade hon häftigt, hvad han menade.

„Jag menar“, svarade han hastigt, „att sådana här lotterier skola fördärfva vårt hederliga skärgårdsfolk. Vi vänja dem vid spel. När jagsåg dessa giriga blickar, som afspeglade de högsta förväntningar, som sedan icke kunde dölja missräkningen, när vi gåfvo fram våra småsaker, och som slutligen alldeles tydligt sade, att vi säkerligen på något vis till vår egen fördel undan-höllo de mera betydande vinsterna — då kände jag blygsel — nej, brottslig kände jag mig — och aldrig i lifvet vill jag mera vara med om ett lotteri“.

„Man tar aldrig på annat vis in så mycket pengar som genom lotterier“, ljöd svaret mycket bestämdt — „och kom ihåg att vi arbeta för folkbildningen. — Men ni män hafva så ömtåliga hedersbegrepp, så snart icke frågan gäller

ert eget nöje eller er fördel. Stå de i fara, då kunna ni både fordra och taga — utan hänsyn till andras lycka eller rätt“. Slutet kom som en pisksnärt; assessorn skulle veta att det var skarpaste allvar.

Ett ögonblicks förlägen tystnad uppstod, men fru Rosendahl kallades i detsamma bort, emedan någon anordning ovillkorligt fordrade hennes närvaro, och hon togs sedan strängt i anspråk af alla de omsorger, som festens ledning medförde. Men den hotande blicken såg med förbittring att assessorn återvände till det andra tältet, och att han icke vek från fru Marusjas sida under den återstående delen af aftonen.

Detta assessorns handlingssätt iakttogs äfven och kritiserades skarpt af socknens äldre damer, som kommit till festen för „det goda ändamålets skull“.Inom denna krets kände fru Lund sig ega en viss domsrätt, emedan assessorns villa var bygd på hennes mark. Detta förhållande, som förut gifvit den muntre herren anledning att i glada ögonblick kalla sig „Storgårds torpare“, hade numera blifvit en källa till stor sorg för fru Lund; och sina bekymmer afhandlade hon gärna med vänner och sockenbor. Den omständigheten att hon var enka hade fått trycka en egendomlig prägel på hela hennes uppträdande och person. Hon hade lärt känna det högtidliga i sin ställning, brukade hon säga, första gången hon efter mannens död i kyrkan hörde förbönen för enkor och faderlösa och visste att den numera gälde äfven henne. Ingen hade någonsin trott att herrskapet Lunds äktenskapliga lif varit synnerligen enigt och lyckligt, men då frun blifvit ensam kvar i jämmerdalen, hade känslan af det värnlösa i hennes belägenhet utplånat minnet af äktenskapets mindre fördelaktiga sidor.

Den långa, gängliga gestalten med fram-åtböjdt hufvud och klagande stämma liknade en tårpil, hvars krona minsta vindfläkt sätter i rörelse. Minnena från den salige mannens tid susade numera fram med molltonernas melankoliska vekhet. Men det dagliga lifvets många vedermödor framkallade vanligen mer energiska toner i dur, och alla de iakttagelser fru Lund denna eftermiddag gjorde vid folkfesten, sökte sig uttryck liksom i trumpetstötar af ogillande och anklagelser.Aldrig hade fru Lund, om hon kunnat förutse, huru det skulle gå, sålt mark till assessorns villa — hon uppfordrade sina åhörarinnor högtidligt att säga, om någon trodde att det skett för pengarnas skull. Det första året hade hon emellertid haft endast glädje af sin granne och andra året likaså. Där hade riktigt uppstått förtrolighet dem emellan — något af en sons förhållande, kort om godt — fru Lund tykte icke om hemlighetsmakeri — det hade varit så godt som en förlofning mellan assessorn och hennes dotter Lina — sådan var åtminstone fru Lunds uppfattning af saken. Men från den stund assessorn gjort bekantskap med Bredviksfrun, var allt med ett slag förändradt. — Tårpilen ruskades liksom af en stormil. Hvar och en kände ju fru Rosendahl. Reste hon icke och schasade kring socknen, medan mannen satt hemma och tröstade sig med glaset. Sedan hon fått handen med i spelet, var assessorn liksom bortbytt.

Den veka tårpilen ruskades af en ny stormil. Bredviksfrun borde skämmas, hon, en gift kvinna mellan tretti och fyrti år! Men nu hade målarinnan, „det koketta stycket“, kommit hit och gjort saken ännu mera invecklad, och den vackra fru Riddersköld förvred ju hjärnan på hvar enda karl. Fru Lund böjde hufvudet ännu djupare ned och sade trött, att hennes förstånd stod stilla, när hon sökte utgrunda, hvilket slut allt detta skulle taga. Hon endast fruktade att det skulle gå med socknen som fordom med Sodom och Gomorra.Men hvad assessorn beträffade — fru Lund rätade åter på sig — så hade hon haft och behöll fortfarande sin »faible“ för honom. Andra kunde gärna kalla honom egoistisk och högmodig, fru Lund visste att han var både älskvärd, finkänslig och godhjärtad; ingen åtskillnad gjorde han i uppträdandet mot hög eller låg. Hela Örnhamn var likt ett museum och ett bibliotek; själf brukade assessorn på lediga stunder måla i olja; som jurist hade han en lysande bana för sig; som sällskapsman var han om vintern den mest firade och eftersökta i hela hofrättsstaden. Kanske hade han blifvit litet bortskämd och egenkär, men hvems var felet, om icke kvinnornas? Herre gud han var ju karl! — Och stormen i tårpilens krona dog bort i en mild susning. Fru Lund hade det trygga medvetandet att hon representerade alla rättänkandes åsikt.

1 ett af rummen i den långa, rödmålade byggningen invid festplanen sutto herr Rosendahl och häradsskrifvaren, ställets egare. Häradsskrif-varen hade kommit och med ett skämtsamt slag öfver axeln, en hemlighetsfull blinkning på ögat och beskäftigt hviskande stämma bjudit herr Rosendahl in. Festens nykterhetsbuffet passade icke för alla och där inne —hm—hm—. Om en stund måste häradsskrifvaren åter ut till festen, där hans

medvärkan behöfdes för tablåerna och kapprodden och — ja, när häradsskrifvaren druk-kit några glas, fördubblades, trefaldigades hans värksamhetsifver, han var öfverailt, fick tid tillallt, och ju flere svårigheter han måste öfvervinna, dess muntrare lyste hans stora, jovialiska, röda ansikte. Han var alldeles oumbärlig vid alla fester.

Men herr Rosendahl satt fortfarande kvar därinne. Den glödande, gnistrande vätskan framför honom i glaset var hans välkända, förfärliga vän, som förskönade och förkortade de långa vinterkvällarna i hans ödsliga hem, och han kunde icke skiljas från denna vän, så långe där fans en droppe kvar. Från festplanen bar vinden genom det öppna fönstret till honom ljudet af en ungdomlig stämma, som hänförd talade om huru fosterlandet kallade alla sina söner och döttrar till arbete. Ingen kraft var så ringa att den fick förspillas, ingen arm så svag att dess gärning ej behöfdes, den stora, unga modem Finland hade hjärta och rum för alla sina barn. — Och när den ungdomliga stämman tystnade, stego tonerna af »Vårt land“ från folkskolebarnens läppar upp i den soliga luften öfver de blottade hufvudena, och de allvarliga männen och kvinnorna, som icke lärt sig sjunga, lyssnade till barnens sång liksom i stilla, tålig förbidan på den nya tid, som skulle komma.

Inne i rummet böjde herr Rosendahl huf-vudet djupt ned mot bordet. Med tonerna, hvilka där ute jublande svingade sig uppåt med människoandens högsta och skönaste aningar, blandades en snyftning. Tonerna talade till den nedböjde mannen om att också han en gång varit en ung student med höga, vackra ideal; ocksåhan hade sjungit under fagra, ljusa sommarkvällar — men det var länge, länge sedan — det var bittert att minnas. — Hans darrande hand grep efter flaskan och fylde glaset gång på gång med den glödande, gnistrande vätskan, som bragte

ljuflig glömska.------

Dår ute höll solen på att gå ned. Vid hennes afskedskyss rodnade hela den stora fjärden, de grönklädda öarna och uddarna glänste, och af förtjusning öfver sin egen fägring fördubblade de sig i den blanka vattenspegeln. Sin vackraste förgyllning sparade solen dock för de enkla männen och kvinnorna, som dansade däruppe på ängen. Dessa ansikten, som hon dagligen både smekte och brände, var hon ju mest förtrolig med. Hon strålade mot gossarna, som sedan de granskat flickorna under anmärkningar öfver huru de växt och utvecklat sig, knuffade undan en rival med styrkans rätt. Hon förskönade flickorna, där de radat upp sig på gungbrädet, som sviktande buktade sig under bördan. När sedan folket skok-kade sig nere vid stranden för att se på kapprodden, log den stora, glada solen så att hon blef eldröd. Var det icke befängdt att dessa starka armar, som voro vana att kämpa för lifvet mot vågen och stormen, skulle läras modernt fjäsk och onyttig åflan. Med detta löje öfver människornas dårskap gick solen ned. Och så var festen slut.

* *

*Utöfver hafvet kom natten svåfvande med mörkret och drömmarna under sina vingar. Mörkret svepte hon om jorden, de underfulla drömmarna sänkte hon ned i människornas sinnen.

I nattens mörker växte drömmarna sig stora. På människorna stirrade de med brinnande, lystna ögon, som väkte till lif begären och de tusen hemliga tankarna, hvilka solen och det klara dagsljuset trängt undan till hjärtats innersta vrår. Och i nattens mörker fans för drömmarna ingen gräns.-------

I båten, som gled genom de mörknande sunden och vikarna, sutto två människor tätt trykta intill hvarandra. Mörkret omkring dem smälte samman haf, jord och himmel till en oändlighet utan gräns — jordens närhet kunde endast spåras af att skuggan där syntes djupare. Upp-öfver dem betecknades himlen af augustinattens bleka stjärnor — men under dem i djupet syntes stjärnorna åfven. Tystnaden omkring dem afbröts endast af roddarens lugna, vana årtag och någon ensam strandfågels skrämda pipande, når den blef väkt.

De två i båten talade icke. De lyssnade båda till samma lidelses häftiga språk, för hvil-ket ord icke funnos till. I denna lidelsens värld voro de ensamma han och hon; där gjordes inga frågor, där behöfdes inga löften.

När båten gled in under alarna vid stranden och roddaren hvilade på årorna, stego de båda i land. Där skuggan föll djupast från trä-den, slog mannen lidelsefullt armarna om den unga kvinnan och deras brännande läppar

funno hvarandra. Men då plötsligt en lång strimma af ljus föll genom fönstret från den lilla människoboningen, som knappast kunde skönjas däruppe i mörkret, skildes de två hastigt åt. Mannen återvände långsamt ned till båten, som åter lade från land.

Han lutade hufvudet ned i händerna, medan han lyssnade till lidelsens häftiga röst. Den ljöd likt de stora, mäktiga böljeslagen, hvilka rifva med sig och förstöra allt som ligger i deras våg. Han gaf sig i dess våld och såg dess framfart med samma reflexionslösa fröjd, som åsynen af en storms rysliga skönhet väcker. Kärleken, som han hos sig trott stungen till döds af småkurtisen, sällskapslifvets småintriger, förställningskonst, onatur och flärd, lefde ännu. Han drömde sig åter ung. Konstnärsnaturen, som den förståndige, skicklige embetsmannen i många år sökt muta till tystnad med alla de konstföremål han samlat omkring sig, hade vaknat, kastat af sitt tvång och pockade vild och besinningslös på sin rätt. All hans ungdoms brännande skönhetslängtan stod för honom förkroppsligad i denna unga kvinna, som han älskat från den stund han första gången såg henne. Han glömde den manliga själfironi, mot hvars stålhvassa egg han eljes plägade pröfva sina känslor och handlingar; blodet forsade genom hans ådror; han kände ungdomens vilja och kraft att börja lifvet på nytt.Och äfven för henne, som med två brännande ögon spanade efter lyckan såsom efter sin rättmätiga arfvedel, skulle lifvet nu först begynna. Han visste att Marusja som ett oerfaret barn gift sig för att blifva fri tvånget och det instängda lifvet i sin gamla sjuka släktings hem. Den värkliga, stora kärleken, den som eger all makt och gifver all rätt, hade hon icke känt. Den skulle hon lära känna genom honom.---------------

1 hans lidelses värld hade drömmen inga gränser; ej häller kunde han där skönja, om stjärnorna lyste emot honom från höjden eller från djupet.--------

Karlen, som rodde assessorn hem den natten, sade att han aldrig sett honom sådan. Han hade icke talat ett ord under hela färden.

Dagarna förgingo soliga och varma. Ett välsignadt vackert väder hade man hela sommaren endast litet för tort, det ville aldrig förslå med vattningen, ehuru fröken Henriette hela eftermiddagen gick med sprutkannan i hand.

Mellan staketets spjälar kunde hon vanligtvis se en gestalt med en stor, fantastisk, ljus hatt ute på den långa, flacka sandstranden. Fröken Julie hade plötsligt blifvit fattad af en passion att måla strandpartier, hade lämnat Bredvik och hyrt sig rum hos en af lotsarna i byn. Den stora hatten, som vek och buktade sig för vinden,gjorde fröken Henriette riktigt nervös. Bäst det var, fladdrade den invid staketet; då kom dess egarinna och slog sig ned i trädgården. Det skedde alltid den tiden på eftermiddagen, då assessorn brukade afhämta Marusja till segelfärd.

Nu hade assessorn icke synts till på länge. Tio dagar hade väl förflutit sedan hans senaste besök. Fröken Henriette var egentligen mycket belåten härmed, emedan dumt prat om dessa besök nått till hennes öron. Naturligtvis var det elakt förtal, ingen kunde vara fastare öfvertygad än fröken Henriette om att Marusja icke fäste minsta afseende vid assessorns hyllning, hon hade ju icke ens märkt att han ej mera kom så ofta som förr.

Marusja hade eljes blifvit märkvärdigt rask och kry. Hon hade fått färg, hennes ögon glänste, hon var ännu vackrare än förut. Hon låg häller icke mera hela dagen i hängmattan utan hade begynt göra långa vandringar hvarje eftermiddag.

Fröken Henriette såg henne komma ned för trappan.

Jaså, faster låg igen och gräfde i jorden som en mullvad. Fy, hvad mullen var svart och ful och hvad fingrarna blefvo smutsiga! Marusja nickade och log, i det hon gick ut genom grinden.

De två gamla ögonen, som blickade efter henne, lyste af förnöjelse. Men dessa gamla, trofasta ögon kunde icke se att bakom udden, där stranden krökte sig och gick upp ien lång bukt i skydd af skogen, låg slupen med de hvita seglen och den stolta flaggan. Det varsnade häller icke de båda oroliga, spanande ögonen under den stora hatten; de sågo blott att assessorn icke kommit till Skärnäset den dagen. Målarinnan steg belåten in i trädgården och följde fröken Henriette, som skulle med mat till hönsgården.

Där voro alla de befjädrade innevånarena i häftigt uppror. Att ungtupparne spände ihop för att pröfva krafterna

eller sina nya, hesa stämmor var icke orsaken till denna stridighet, lika litet som den orsakades af de stora, ljusfjädrade, pösande hönornas vanliga näringsomsorger. Upphofvet till tumultet var den store, gravitetiske tuppens oroväckande uppmärksamhet mot den unga, nya hönan, som sedan gårdagen var en ovälkommen gäst i samhället. Nykomlingen förföljdes med alla de medel, som hönshjärnor under anfall af svartsjuka kunde utfinna; hon hade icke haft någon glad dag, detta vackra, fina djur, som för-skräkt lopp från den ena sidan af inhägnaden till den andra, förföljd af den kacklande, hak-kande hopen.

„Jag tänker lägga an på en helt ny ras“, sade fröken Henriette. „Ett vackert kräk, inte sant? Men först skall jag se, om jag blir nöjd med henne, kanske gör jag mig sedan af med alla de andra — det här skall vara en utmärkt sort“. Och med den suveräna maktfullkomlighet, som icke bekymrar sig om småkrypets fjäsk,äflan eller protester, öfvervägde fröken Henriette domen, som skulle öfvergå detta stridiga släkte, medan hon strödde ut sina håfvor för både onda och goda.

„Se huru elaka de äro, unna den stackarn knapt ett korn“, fortfor hon; „de märka väl att hon är förmer än de. — Djuren likna människan“, tilläde hon eftersinnande, „de förstå sig bara inte på förställningskonsten“.

Fröken Julie såg hastigt på den talande, som emellertid lugnt fortfor att strö ut sina gryn. Om en liten stund syntes den hvita hatten af-lägsna sig i riktning mot byn. Och den gamla damen återvände med ett fömöjdt småleende till göromålen i trädgården.

En eftermiddag när fröken Henriette, ned-hukad bland stickelbärsbuskarna, sökte uppdaga den spräckliga hönans intimaste hemlighet, kände hon sig plötsligt omfattad af två starka armar, så att hela hennes mödosamt hopletade skatt af ny-värpta ägg var på våg att krossas.

„Gud bevare mig, Mathias, så skrämd jag blef! Är det vårkligen du? Jag som hvarken hört eller sett att du kom “!

„Hvar är Marusja“?

Mathias hade icke skrifvit, emedan han ville komma som en glad öfverraskning. Nu skulle han föra Marusja hem med sig. Så han saknat henne, det kunde faster aldrig tro. — Nej, han hade icke tid att dricka en kopp te, det skulle han göra sedan tillsamman med Marusja.Efter några ögonblick stod fröken Henriette åter ensam i trädgården och skuggade med handen öfver ögonen, för att se den ståtliga gestalten vandra utmed stranden i samma riktning som Marusja för en stund sedan.

Det var en lycklig människa, som gick där i det strålande solskenet. Rundt om honom hälsade hafvet, stenarna och träden med tusen barndomsminnen vandraren välkommen hem. Och målet, som den vägen förde honom till, var säll-het och kärlek. Fans väl större lycka på jorden än en sådan sträfvan mot hans längtans mål?

När vandraren kom till udden, varsnade han plötsligt en egendomlig, förkrympt, haltande varelse, som steg fram likt ett grinande, otäkt troll i den vackra omgifningen. Vid den obehagliga synen stannade Mathias ofrivilligt, men erinrade sig med detsamma äfven denna gestalt såsom ett barndomsminne. Det var byns gamla, fåniga fattighjon, kanske litet krokigare, med ryggen litet mera böjd och med några flere rynkor i ansiktet än förr, men eljes sig alldeles lik, ty i hans värld egde ingen utveckling rum.

Mathias hvisslade för att kalla på honom såsom i forna tider, och gubben lyssnade med den gamla misstänksamheten, som i allt ovanligt vädrade en fara. Men när den fina främmande herren höll upp en cigarr, var motståndskraften bruten. Ett leende gick öfver det slappa, vissnade ansiktet, när gubben skyndade fram. I tobaken låg för honom all lifvets njutning gömd.Mathias hade kommit på den tanken att fånen möjligen kunde gifva besked, om Marusja gått längre framåt stranden. Och sedan han med tobakens hjälp gjort gubben meddelsam, kunde han af de oartikulerade ljuden och de häftiga åtbörderna, som voro den stackars fånens enda uttrycksmedel, småningom sluta till att en fin, vacker dam värkligen varit här. Efter mycket spörjande fick han ändtligen klart för sig att hon rest därifrån i båt. Då gubben oupphörligt visade ut mot Stenörn, varsnade löjtnanten vid stranden af ön en slup, som han på segelställningen igenkände såsom assessorns.

Visste faster Henriette icke att Marusja var ute med assessorn — eller, om hon visste dåraf, hvarför hade hon icke

sagt det?

En cigarr till gjorde fånen villig att ro ut till Stenörn. Löjtnanten hoppade hastigt i den lilla läkande ekstocken, i hvilken gubben dagen i ända rodde längs stränderna för att meta. Han var missnöjd och otålig öfver detta ytterligare dröjsmål, innan han fick återse Marusja; hela detta första möte, som han hundrade gånger utmålat för sig i tankarna, tyktes honom förfeladt, — allt-samman föreföll honom besynnerligt, oförklarligt, och han blef nervös och illa till mods af att se framför sig det stackars fåniga ansiktet, som gjorde de vedervärdigaste grimaser under fåfänga försök att finna ett uttryck för hjärnans dunkla bilder. — Det var också en egendomlig ironi af ödet att låta honom, som gick ut för att söka lyk-kan och skönheten, få en sådan färjeman på färden. — —

Trädgårdsgrinden knarrade och fröken Henriette kunde se Vigströmskan långsamt komma upp mot byggningen. Hon hade icke varit där sedan det sista häftiga uppträdet, för hvilket Marusjas halsband bar skulden. Men hon tyktes ändtligen låtit udda blifva jämt och kom för att som vanligt låna brödspjällen till bakning. Också fröken Henriette, som Mathias’ ankomst försatt i ypperligt lynne, föredrog att glömma det förflutna, ehuru brordottern egentligen borde fått höra, huru illa hon burit sig åt.

Jo, spjällen kunde Sefa få — och så skulle hon veta att Mathias kommit.

„Så—å—, det var vål att han kom“. Vigströmskan uttalade orden med ett tonfall, som gjorde att fröken Henriette förvånad såg upp, i det hon hastigt tilläde, att Mathias gått utmed stranden för att möta Marusja.

„Då lär han få gå långt“, kom ånyo en långsam anmärkning.

„Hvad menar du“?

„Nå — jag tänker hon i dag som eljes håller till med assessorn“.

Fröken Henriette stod liksom förstenad utan att få fram ett ord.

„Man skall vara så barnslig som faster för att ingenting se“, fortfor brordottern med samma orubbliga lugn och allmogekvinnans klara, nyktra syn på saken. „Hvar eviga dag är hon ju utemed assessorn. Skomakerskan, som har gräsbete för fåren på Stenörn, har sett henne och honom där. Inte låter en ärbar hustru kyssa sig af en främmande man“.

„Du ljuger“, orden nästan kväfde fröken Henriette, „du ljuger — det är afunden, som talar i dig — du är alltid afundsjuk“. Och den lilla skälfvande, mullbetäkta handen visade mot grinden: „bort, bort“!

Darrande, nästan bedöfvad af sina känslors häftighet skyndade den gamla damen upp på vinden, därifrån hon kunde se utöfver stranden till Stenörn.

På stranden kom Marusja långsamt vandrande hemåt, medan aftonsolen tecknade hennes graciösa gestalt i en lång skugga framför henne. Ute på fjärden lyste solen på ett hvitt segel. Men Mathias syntes icke.

Fröken Henriette skyndade nedför trappan den kommande till möte. Då hörde hon plötsligt ett slag på farstufönstret; hon vände sig dit och såg genom rutan Mathias’ ansikte blekt och vanstäldt, med ett uttryck af oerhörd smärta och förtviflan. I det hon öppnade sina skälfvande läppar för att fråga, hvad som händt, var synen försvunnen. Hon stod stel af fasa. Det var ingen lefvande hon sett, en varsel hade det varit — nu hade en olycka skett.

Vid grinden mötte hon Marusja. Från de skälfvande läpparna ljöd ett skri, buret af vinden långt utöfver stranden: „Hvar är Mathias“?Den unga frun stannade häpen. Hvad menade faster med talet om Mathias? Han var väl långt härifrån.

„Nej, Mathias har kommit — han gick nyss för att söka dig. Men du — du har varit med assessorn på Stenörn. En pliktförgäten hustru är du, som drar olycka öfver oss alla“ 1

Marusjas ansikte bleknade, leendet dog på hennes läppar, ögonen vidgades af förfäran. Med blixtlik klarhet slog det henne att hon skulle bära ansvaret för sina gärningar — för första gången i sitt lif. Här fans ingen annan, som

tog ansvaret och bördan på sig. Hennes vackra huf-vud böjde sig djupt ned. Hon blef liten och hjälplös som ett barn.

Den gamla lilla kvinnan framför henne tyk-tes höja sig, växa, medan tankarna inom henne arbetade sig fram till förfärande klarhet. Synens gåfva, som hon fått, skulle hon bruka till att värna familjens ära. Ingen främmande, lättsinnig kvinna skulle släpa det gamla namnet i smutsen; namnlös och ärelös skulle hon, som vågat det, jagas bort.

Men innan de stränga orden blifvit uttalade, ljödo från stranden höga skrik, och de båda kvinnorna sågo en underlig, förkrympt varelse, flaxande med de långa armarna likt en läderlapp och under rop, som liknade nattugglans olycksbådande skriande, haltande skynda fram mot dem. Det var den stackars fånen, som förgäfves kämpade mot sin oförmåga att finna ord för det han villesäga. Men han grep fröken Henriettes hand, i det han oupphörligt pekade ut mot Stenöm. Hon, som mer än en gång talat ett vänligt ord till gubben, förstod strax att han bragte bud om en olycka. Och hon visste att det gälde Mathias.

„Gud vare oss nådig, nu har det skett“! skrek hon och skyndade ned till båten.

Hon märkte icke att hafsvinden trängde genom hennes tunna klädning, att den strök kall öfver det bara, grå hufvudet, hon såg icke att vågorna växte och den usla farkosten blef till hälften fyld med vatten. Hon kände endast att hon än en gång förlorat det hon höll kärast i världen. Den förkrympta, vanskapliga varelsen med det fåniga ansiktet, som drog sig till vedervärdiga grimaser under de fåfänga försöken att förtälja om olyckan, var färjemannen, som förde henne ut mot död och förintelse.

Han rodde henne till klippan, där den ståtliga herren störtat ned, når han kommit springande från andra sidan af ön. Hår väntade hon tåligt hela den månljusa natten, tils lotsarna, som kommit ut till hjälp, fått upp den drunknade. Och när dagen grydde och alla försök att kalla den döde till lif varit fruktlösa, spred den uppgående solen sitt sken öfver den lilla nedböjda kvinnan, som satt med det älskade barnets kalla, bleka hufvud i sitt knä.

(Paulus: Första bref till Korintierna XIU.)

fin den ensamma människoboningen på stranden ledde numera ingen väg, vinden hade i den lösa sanden sopat igen hvarje spår, som fordom trampat upp stigen. Ingen vänlig grönska slog mera sin krans kring det lilla huset, de unga buskarna och träden läto icke mera sina grenar svälla ut tätare för hvarje år till skydd mot sol och blåst; allt var vissnadt, förtvinadt och dödt. Solen brände och vindarna ruskade efter behag om den ensamma boningen. Stormen röt kring knutarna, sökte hvinande upp springor, som ständigt förstorades, lät regnet piska och snön yra öfver väggar och tak och bar under mörka höstnätter med väldigt dån ända hit upp skummet från de stora vågor, som den rullade mot stranden och sedan girigt i långa drag sög tillbaka i djupet igen.Stormens och vågornas larm, måsarnas skri och någon ensam strandfågels pipande voro de enda ljud, som hördes här. Inom hus ljödo icke såsom förr unga, muntra stämmor eller glada barnröster eller det brådskande trampet af små barnfötter, som icke hade tid att gå; utanför hade koskällans muntra ringning, fårklockans korta, klanglösa pinglande och hönsens galande och skrockande äfven tystnat. Och farstudörren var stängd dagen om. Men mörka höst- och vinterkvällar, när månen kom fram mellan molnen eller snön lyste upp marken med sitt svagt blå-aktiga sken, syntes i närheten af den ensamma boningen en skugglik gestalt af en kvinna. Än stod hon långa stunder orörlig invid hafsstranden, såsom ämnade hon gå in i och förena sig med det omätliga, bottenlösa mörkret därute; än vandrade hon, vridande sina händer, rastlös fram och åter på stranden, som om hon aldrig kunde stanna, aldrig finna ro. Mången gång grydde redan dagen, innan den ensamma skuggan försvann, liksom andra skuggbilder för ljusets ankomst.

Men folket i byn berättade sällsamma historier om „gamla fröken" på Skärnäset, om den vackra, ståtliga löjtnanten och om „unga frun", som varit ihålig bak liksom huldran i skogen. Ingen visste riktigt, hvart hon tagit vägen, ty hon var försvunnen, redan innan mannens döda kropp blifvit lagd i jorden. Mycket hade den tiden talats om henne och assessorn. Han hade också rest bort, utan att återkomma. Örnhamn hadeöfvergått till en annan egare och det sades, att assessorn tagit afsked från sin tjänst och numera alltid lefde i utlandet.

Vid talet om löjtnanten drömde alla byns gossar om att blifva lik honom, som också en gång bara varit en pojke här i byn, ehuru han sedan blef den ståtligaste herre de sett. Men hvarför en sådan herre dränkte sig, kunde de icke förstå; ty man och man emellan gick ryktet att han dränkt sig, ehuru i tidningarna lästes, att han „vådligen omkommit". Både gamla och unga blefvo illa till mods, när berättelsen kom till den punkten, att man ännu under månljusa nätter kunde se löjtnanten sitta därute på Stenörn. Ingen tog någonsin mera vågen förbi Stenörn efter skymningens inbrott, hällre rodde man den långa vägen om udden. Men „gamla fröken" gick därborta på stranden för att passa på, om icke någon af misstag kom så nära, att spöket kunde hoppa i båten. Då skulle båten gå till botten med roddaren, ty spöket var tungt som bly, och när sålunda en annan människa drunknat på samma plats, skulle löjtnanten få ro i grafven. Men den som drunknade, fick sitta där i hans ställe.

Det var för att locka någon annan i för-därfvet, som „gamla fröken" hade släkt ljuset i fönstret, sade folket. Den lilla fladdrande lågan därute hade ju städse gifvit anledning till mycken misstro. Att den tändes, hade folket funnit myk-ket besynnerligt, men att den släktes, var ännu

misstänkligare. Ryktet att „gamla fröken“ nog kände till flere hemliga konster ån skrifkonsten, fick allt större spridning och vann ytterligare bekräftelse genom Mina, som numera blifvit bofast i byn. Ty Mina kunde icke under saktmod och tystnad bära den skymf, som vederfarits henne.

När „gamla fröken“, efter det olyckan skedde, icke mera ville hafva något med människorna att skaffa; när hon jagade bort barnen, som kommo med bok i hand; när hon stängde sin dörr liksom sitt hjärta för allt lefvande, skulle Mina bakom den slutna dörren lära sig ärbarhet och goda seder. Men den gamla hade glömt att ungt blod är hett, att kvällens mörker år lockande, att språnget från fönstret till marken icke är högre än att det lätt kan vågas, och att unga tankar icke nå längre än till stundens fröjder. „Den som går får blifva“, hade den gamla sagt, når Mina återvände, och så slog hon dörren igen för den sista, som klappade därpå.

Nu var fröken Henriette ensam. Hon ville hafva intet gemensamt med människorna och lif-vet. Människorna hade endast gjort henne ondt. Alla som hon älskat, hade förintats eller svikit. Hon skulle aldrig älska någon mer, ty kärleken medförde endast kval och synd. Lifvet hade bjudit henne endast möda och sorg. Det låg för henne som ett omätligt mörker, meningslöst och utan innehåll. Hvad skulle hon med det?

Men det stora, mäktiga lifvet eger en bunds-förvandt, som sviker sist af alla. Det är hoppet.Till och med i den förtviflans natt, som omslöt den gamla kvinnan, lyste ännu ett förfärligt hopp. Af allt det hon fordom trott på, hade hon endast fasthållit minnet af att det gafs en rättfärdig Gud, som lofvat straffa och förgöra de onda människorna. Till denna förstörande makt stod nu hennes enda hopp.

När hon de mörka kvällarna irrade omkring på stranden med en förbannelse öfver lifvet och kärleken, bidade hon hämnarens stund. Hon trodde fullt och fast att den icke länge kunde låta vänta på sig, så onda som människorna voro.

Med stormen och mörkret, som hon fordom kämpat emot, ingick hon nu förbund. De voro ju den rättfärdige gudens tjänare, som skulle straffa de onda människorna. Hon släkte ljuset i fönstret, hon hörde med glädje stormens raseri, och med dess dån förenade hon sitt rop: den ensamma människosjälens skri efter förlossning ur mörkret, som omgaf henne på alla sidor.

En höstafton, när den korta skymningen med ett hastigt språng gick ned i natten, bröt stormen lös. „Gamla fröken“ stod i solnedgången på stranden och betraktade skyarna som, flammande i blodrödt och violett, redan flere kvällar bådat oväder. Hon såg fiskarena i byn dragaupp båtarna och bära näten i skydd in i sjöbodarna; hon hörde fiskmåsarna skria gält, i det de instinktlikt fruktande faran kretsade mot land, och hon erfor därvid den mystiska känsla af på en gång förfäran och fröjd, hvarmed hon numera motsåg hvarje storm.

Och stormen kom. I mannaminne hade människorna icke upplefvat en sådan storm. Den kom som en hvinande orkan. Hafvet stod med ens hvitskummande, såsom när ett yrväder om vintern sveper allt i hvitt. Strandtallama svajade som strån, deras grenar splittrades och ströddes omkring som stickor, stora, tjocka träd brötos eller ryktes upp med rötterna och föllo skenbart ljudlöst, ty hafvets rytande och stormens dån, som i styrka liknade tordön,

öfverröstade alla andra ljud.

Ändtligen var stunden inne! „Gamla fröken“ hade satt sig i salen vid härden, där den glimmande glöden kastade sitt svaga sken öfver bibelns blad. Ögonen behöfde icke se orden, för att hennes läppar skulle kunna upprepa dessa ord, som otaliga gånger förut gått öfver dem och som nu blefvo texten till stormens fruktansvärda ackompagnemang:

„Ty si Herrens dag kommer gruflig, vred, grym, till att fördärfva landet och till att förgöra syndarena däraf. Ty stjärnorna på himmelen skina icke klart, solen går upp mörk och månen skiner mörkt. Jag skall hemsöka jordens krets för hennes ondskas skull“!Hvad var det? Hördes icke, när orkanens rytande en sekund upphörde, ett slag på dörren? — Nästa gång stormen tog sig ett ögonblicks andrum, hördes samma ljud igen. Var detta kanske det länge väntade tecknet där uppifrån? Hade hon icke läst att Gud fordom uppenbarade sig genom sändebud?

Bäfvande och högtidlig gick hon mot dörren för att öppna. Men hon såg blott ett omätligt mörker, därför att hon riktade blicken mot den ovädersdigra himmelen, från hvilken hon väntade hjälpen.

När hon åter stängde dörren, i det ett helt vindfång frisk hafsluft följde med, och sviken vände om till sin plats, varsnade hon i skenet från glöden ett rosigt ansikte, ur hvilket två stora, förskräkta barnaögon blickade emot henne.

Var detta sändebudet, som hon väntade? Hon blef så öfverraskad att hon icke hörde, hvad barnet sade, utan endast stirrade på det, tils varelsen framför henne började gråta.

Det var så länge sedan hon sett ett barn här, och hon var så införlifvad med tanken på den Herrens budbärare hon bidat, att hon först icke ens förmådde fatta att det var en vanlig jordisk varelse, som kommit in, när dörren öppnades, och nu stod bredvid henne. Men kanske väkte barnets tårar något dunkelt minne i hennes omtöcknade själ, eller kanske var det därför att smärtan är jordisk, som den tanken småningom gick upp för henne, att den gråtande varelsen hörde jorden till.För länge, länge sedan hade det ju funnits små varelser, som kommit till henne med tårar och bekymmer, sökt tröst och lagt hufvudet i hennes knä — likadana ljusa barnhufvud, som varelsen här hade. Och hon hade låtit sin hand smeka öfver håret' och torkat tårarna ur ögonen — likadana stora, klara ögon, som nu blickade emot henne.

Bilden af det barn hon en gång älskat högst, steg fram för hennes själs öga och smälte samman med den syn, hennes kroppsliga öga skådade: barnet framför henne var ju lille Mathias.

„Hvarför gråter du“? Samma fråga som i forna tider.

Det var så länge sedan hon hörde någon tala, att hon själf förskräktes, ty också hennes mest förtviflade rop till Vår herre hade icke klädt sig i ord. Men stämman måste hafva gömt liksom ett genljud af forna tiders känsla och ömhet, ty gossen upphörde att gråta. I det han fortfarande förskräkt betraktade den lilla gestalten med det stripiga, grå håret och det torra, fårade ansiktet, som af den osäkra belysningen yttermera fick något skrämmande, svarade han:

„Mor ligger sjuk, och far är ute till sjös“.

„Jesus hjälp — i detta väder!“ ropade den gamla och vred förfärad sina händer.

I samma stund tog stormen ett jättetag om byggningen, så att den skakade, ett fat föll ned från hyllan, askan från härden ströddes kringgolfvet och en låga fladdrade upp i glöden och sköt inåt rummet.

„Skeppet har gått till botten — skeppet har gått till botten för länge sedan — länge sedan“. „Gamla fröken“ var åter inne i sina minnen och glömde barnet. — „Alla hafva drunknat — drunknat — länge sedan.“

Vid detta sorgliga meddelande begynte gossen åter fälla strida tårar, och han snyftade högt.

Fröken Henriette såg förskräkt på honom. Hvad skulle hon taga sig till med det gråtande barnet? Hon var van vid sin egen inbundna smärta, icke vid ett barns omedelbara sorg.

Men åter skymtade där fram något dunkelt minne af att hon kunde trösta eller hjälpa. Och hon lade armen om barnets axlar, i det hon sade: „Gråt inte, lilla Mathias“!

Två runda, förvånade barnaögon vände sig emot henne. „Jag heter Robert“, kom svaret hastigt med en bestämd protest i tonen.

„Gamla frökens“ tankegång förvirrades åter, hon kände icke något barn med det namnet.

Men gossens själfkänsla hade vaknat, dessutom begynte han känna sig hemmastadd, sedan hans ögon vant sig vid den svaga belysningen i rummet och upptäkt sedan gammalt bekanta föremål. Där var den blomsterprydda servisen, hvilken han alltid egnat den lifligaste beundran — där var skänken, som gömde pepparkakor och kringlor — och borta på väggen blänkte en strimma af morfars gamla värja, detmest beundransvärda ting på jorden. Med den känsla af trygghet, som åsynen af dessa välbekanta saker meddelade, torkade han sina tårar och sade:

.Vill faster hjälpa oss“?

.Faster“ — det ordet förde åter en ström af minnen till det gamla hjärtat.

Hon såg tvekande på barnet, som tog henne vid handen.

.Det är bäst att gå genast, mor är myk-ket sjuk“.

.Gå“? — frågade hon. .Hvart skall jag gå“?

„Hem till mor“, svarade han, otålig öfver att hon icke tyktes begripa, hvad han sade. Så drog han henne ut med sig.

Hon låt sig föras.

Där ute spred månen, när den syntes mellan de jagande skyarna, ett svagt sken, som ledde vandrarena att finna vägen upp till byn. Men de kunde endast komma fram mycket långsamt. Ofta måste de stanna, och ibland fingo de kasta sig ned på stranden för att icke sopas bort af orkanens väldiga andetag, vid hvilka jord och himmel tyktes skälfva.

Gossen föreföll van att taga sig fram på egen hand. Han stretade ihärdigt framåt i riktning mot byn, hållande „gamla fröken“ i kjolen, liksom för att vara riktigt säker på att hon icke skulle undkomma. De måste göra en lång omväg, ty det var farligt att gå nära skogsbrynet, där träden stupade öfver vägen, och icke hällervar det rådligt att komma för nära gårdarna i byn, där allt som kunde slitas lös, slungades omkring vid stormens våldsamma framfart.

Ändtligen uppnådde de Vigströms hus på strandbranten. När de öppnade dörren, var därinne mörkt, ty elden hade slocknat i spiseln, men gossen, som var van att taga sig fram på egen hand, hade snart funnit tändstickorna och tändt ljuset.

Först stod „gamla fröken“ där, blinkande mot ljusskenet med sina af blåsten och den kring-hvirflande sanden nästan bländade ögon; andlös efter den våldsamma ansträngningen att komma fram; förvirrad och nästan tillintetgjord af medvetandet att hon befann sig utom sin vanliga omgifning. Men småningom blef hon varse sängen, där brordottern låg med ett spädt barn bredvid sig, och i sängens fotände något ljust och lurfvigt, som kröp fram och rörde på sig, när ljuset tändes. Det var hufvudena af två små barn, som förskräkta öfver stormens dån och mörkrets tusen fasor klämt ihop sig på det enda ställe, där de trodde sig i säkert förvar.

„Gamla fröken“ gick fram till sängen, men den sjuka var medvetslös och kände icke igen henne. Ett ögonblick stod hon tvekande, liksom rådlös, så sköt hon plötsligt med en van åtbörd upp ärmarna, lade dynorna och täcket tillrätta för den sjuka och tog det lilla barnet i sina armar.Stormen förde med sig fruktansvärd förödelse. Stora skogar sopades bort. Små holmar, som eljes sommartid klädde sig i lummig grönska eller soliga höstdagar lyste grannröda och gula, blefvo nu ödsliga, kala klippor, från hvilka ett eller annat kvarblifvet träd stråkte sin melankoliskt ensamma silhuett mot de jagande Bkyarna. Byns befolkning hade lidit stora förluster. Hvar och en,

som egde en båt, ett nåt, en stuga eller en gärdesgård, fick brådt om att reparera det stormen förstört. Men alla de tråd, som fallit i skogarna, skulle man icke under åratal få därifrån.

Till all denna brådska kom ytterligare att det var låsförhörstid. Sjön gick ännu hög efter stormen, när de första båtarna med folk från öarna begynte infinna sig. Där ute hade man riktigt gått i spänd väntan att se, om stormen skulle upphöra till den betydelsefulla låsförhörs-dagen. Och det gjorde den. Det skedde just i rättan tid; Vår herre hade sin mening därmed, påstod gamle Mattson, som satt vid rodret i skötbåten från de yttersta öarna i hafsbandet.

Södergården, där läsförhöret skulle hållas, begynte småningom fyllas af folk. Hästar med åkdon syntes icke till, det var idel skärgårdsbor, som kommo seglande i sina breda, säkra skötbåtar, så att vattnet hvitskummigt yrde kring fören, eller roende sina bruntjårade ekstockar med vana, starka armar genom de höga vågorna.

Bland husbönderna, som stannade på trap-pan för att röka, tog ryktet fart, att någon olycka händt Vigström. Ingen hade hört af eller sett till honom, sedan han seglade ut samma dag stormen bröt lös. Och när skeppar Österlund, som just kommit hem från närmaste stad, dit Vigström begifvit sig med fisk, kunde intyga att Vigström icke fans i staden och icke häller varit där, blefvo de allvarliga ansiktena ännu allvarligare. Ögonen, som voro vana att pröfvande mäta vindens och vågornas styrka, sågo bekymrade ut mot det nyss så fruktansvärda hafvet — skulle stormen denna gång kräft sitt rof?

Ryktet om den förmodade olyckshändelsen gick in i salen, där kvinnorna krusande tagit plats kring väggarna. Där växte det, förstorades och antog mer fantastiska och intressanta former ån vid männens lugna granskning. Vigström hade omkommit, ingen tviflade mera på den saken, men hvad det skulle blifva af hustrun och barnen — emedan Vigström aldrig hade förstått att lägga något på kistbottnen — det var den brännande frågan, som gaf anledning till många förmodanden. Vigströmskan hade alltid hållit sig liksom förmer än annat folk, påstod den allmänna meningen. — Jaså, „gamla fröken“ var dår uppe hos Vigströmskan! Den nyheten satte ytterligare fart i samtalet.

.Ska' hon komma med sina konster igen“? sade skomakerskan, i det hon stälde sig i position med ryggen mot ugnen och armarna i kors öfver bröstet. Hon var byns orakel, känd ochfruktad för sin skarpa blick och snabba tunga. Hennes ord återgåfvo kort och kraftigt denna allsmäktiga allmänna opinion, som bildar sig, utan att någon kan säga när eller huru, och som blir en fastslagen sanning, så snart den får form och gestalt af en auktoritets läppar. Alla de närvarande voro ense med skomakerskan om att „gamla frökens“ rätta art och natur nu skulle röjas. Ty sedan hon efter olyckan afbrutit allt umgänge med människorna, hade den ensamma gamla där ute på Skärnäset småningom kommit att stå inför den allmänna meningen såsom ett sällsamt och oroväckande eller skuldbelastadt väsen, någonting i släkt med folksagans hemlighetsfulla onda makter.

Alla vidare uttalanden och förmodanden af-brötos emellertid af pastorns ankomst. Uppför den steniga spången från stranden sågs pastorn komma i högtidligt skridt med klockaren i spåren. När dessa den andliga myndighetens representanter stego in på gården, låt redan den unge pastorns yttre ana den klyfta, som skilde honom från hans församlingsbor. Han hade tavastlän-ningens undersätsiga gestalt, breda ansikte med oregelbundna drag, triangelformiga ögon, färglösa hår och inbundna ansiktsuttryck. Hela personen bildade en skarp kontrast till de resliga kustborna med skarpskurna profiler och långlagda, väderbitna ansikten, där skägget käkt sprang fram i en liten buskig knippe under hakan och rynkorna vidögonvrårna och munnen skvallrade om godmodigt skämtlynne.

Folket på gården hälsade sin herde utan all värme eller förtrolighet. Man och man emellan hette det allmänt, att församlingen „egentligen var utan präst“. Flere än en af husbönderna suckade i hemlighet öfver att hafva låtit bedåra sig af den unge pastorns fagra tal den gången han sökte pastoratet. Allt ordande om den nye pastorn slutade oföränderligt med en erinran om den gamle pastorn, han som var lik en far och en vän äfven för den ringaste i församlingen, som kunde både skämta och banna, som gjorde besked för sig vid bordet både med mat och dryck, och som alltid anstälde läsförhören här i skärgården, när smultronen voro mogna, för att åtminstone en gång i året få sitt lystmäte på bären.

Ännu mindre än de öfriga församlingsborna prisade sekteristerna på orten den nye pastorn, som genast genom sin fiendtligt intoleranta hållning sårat dem i deras ömtåligaste punkter. Att förhållandet icke var godt, märktes redan af de bistra blickar, med hvilka den lilla gruppen, där fiskaren från Vindskär bildade medelpunkten, hälsade pastorns inträde på gården.

Offentligt kunde den nya herden dock icke komma åt dessa ordentliga, arbetsamma svarta får i sin församling. Vid läsförhöret redde de sig bäst. Det var ingen häjd med huru de kunde bibeln utantill, när folket förhördes där inne i stora salen, kvinnorna ordnade på den ena sidan ochkarlarna på den andra. Äfven mot deras barns läskunskap var aldrig någon anmärkning att göra, ehuru det för öfrigt gick skralt med barnens läsning nu för tiden, sedan „gamla fröken“ hört upp med undervisningen.

1 kammaren, där barnen förhördes, vankades både förmaningar och bannor, som togos emot med förskräckelse och tårar. Sämst gick det för Vigströms lilla flicka. „Du skall icke hedra din fader och din moder", tolkade hon sitt fjärde bud, med af rädsla hes och darrande stämma. Mellan trettio ljushåriga barn gick ett fnissande af återhållen munterhet, liksom när en vindstöt plötsligt sätter småskogen i rörelse, så att bladen skramla och prassla. Och självfva pastorn måste draga på munnen, ehuru han strängt tillsade det gråtande barnet, att en annan gång tänka, förr än hon talade. Men fiskaren från Vindskär, som stod i dörren, mumlade något om att det vål måste gå sålunda, når barnen blifvit undervisade af en, som låste Guds ord bakfram.

Efter förhöret gick pastorn upp till Vigström-skan. Han hade hört talas om den förmodade olyckshändelsen och ansåg det för sin plikt att vid ett sådant tillfälle komma med ett tröstens ord. I läsförhörsgården hade folket med stor spänning emotsett, hvad den nye pastorn skulle göra; hvad man haft att vänta af den gamle, därom voro alla ense.

När pastorn återvände, blef klockaren genast omringad af de nyfikna. Han berättade, att pa-storn både döpt barnet och kyrktagit Vigström-skan — och det hade väl varit tröst nog.

Några af kvinnorna gåfvo luft åt sin misstro till „gamla fröken“, som sades vara där uppe hos Vigströmskan. Men klockaren, som i sin ungdom seglat både till Frankrike och Spanien, och hvars uppfattning sålunda vidgats af den erfarenhet resor medföra, hade en motsatt åsikt och kunde icke nog berömma „gamla frökens“ handlingssätt. Det var minsann godt och vål för Vigströmskan ,och barnen att hafva henne att trygga sig vid, nu när de stodo där med toma händer och säkert äfven måste lämna gården.

Skomakerskan kom med invändningen, att man icke kunde veta, hvilka afsikter „gamla fröken“ hade med det oskyldiga barnet, ty för sig-nerier och sådant otyg voro just nyfödda barn . . . . . Men hon afbröts af klockarens skrattande och öfverlägset uttalade fråga, om någon klok människa numera trodde på sådana dumheter. Hon drog sig förlägen undan, i det hon försvarade sig med att hon i alla fall „visste hvad hon visste“, medan klockaren i sunda förnuftets namn fortfor att bevisa det vara både kristligt och klokt att stå vål med „gamla fröken“. Detta gälde för öfrigt icke blott Vigströmskan; andra kunde äfven taga det åt sig, ty så långe fröken undervisat barnen, hade det varit en fröjd att komma till låsförhören hår i byn, men nu måste man både skratta och gråta öfver eländet, förklarade klockaren harmset.Klockaren var en man, som kunde lägga sina ord skickligt och klokt. Det behöfdes blott hans kraftiga tag i rodret för att gifva den allmänna opinionens vinddrifna båt den rätta kursen. En stark omsvängning i tänkesättet beträffande „gamla fröken“ gjorde sig genast gällande. De som hade barn i skolåldern, erinrade sig suckande, huru lätt det fallit sig med barnens skolgång den tiden „gamla fröken“ låtit barnen komma till sig tre gånger i veckan. Och när Adams söner rätt begrundat klockarens ord, sköto de skulden på Evas döttrar, ty om icke kvinnorna blandat bort saken med skvaller och dumt prat, skulle aldrig någon förnuftig karl sagt annat än det klockaren sade.

Där uppe hos Vigströms gick „gamla fröken“ och ordnade och stälde från morgon till kväll; i nio dagars tid hade hon nu varit där.

Märkvärdiga hade dessa dagar blifvit för henne. Först var hon lik ett skyggt djur, som af misstag låtit locka sig ur sin håla och som endast sträfvar att vända åter till sitt gömsle. Men sedan hade den gamla vanan att tänka på

andra besegrat skyggheten. De vackra, gamla händerna begynte åter taga i, såsom de gjort i forna dagar; det skedde först rent mekaniskt, ty sådana grepp, som vana och öfning gifvit, glömmas sistaf allt. Där fans mer än nog af arbete; den sjuka behöfde vård, den lilla nyfödda ständig tillsyn, och de andra barnen trampade liksom hundvalpar „gamla fröken“ ständigt i fjäten. I början voro barnen förskräkta för den lilla varelsen med de underliga ögonen, hvilken ständigt tigande rörde sig fram och åter i stugan. Under de förgångna årens ensamhet hade fröken Henriette kommit ur vanan att tala; också hennes mest brinnande böner till Vår herre hade ju endast varit en suck af förtviflan eller ett skri ut i mörkret. Men det goda hade förskräckelsen med sig, att barnen lydde hennes minsta vink.

Utan att hon själf märkte det, väktes genom barnen ett efter annat af de slumrande minnena i hennes själ. När barnen på kvällarna gått till sängs, hörde hon dem bedja, att far skulle återvända från hafvet. Hennes trötta tanke mäktade icke uppfatta, hvem bönen gälde; hon fasthöll endast minnet af att hafvet fordom slukat allt det hon egt kärast i världen, och det minnet manade henne att förena sina böner med barnens om att hafvet skulle gifva igen sitt rof. Förut hade hon under dagars ångest och nätters kval bedt om död och förintelse. Brinnande böner om förbarmande och räddning riktade hon nu till lifvets herre.

Allt efter som dagarna gingo, vek mörkret från fröken Henriettes själ. Och en ny värld framträdde ur detta mörker. Den var så oändligt enkel och hvardaglig, att hon själf icke varsnadeatt den var någon annan ån den gamla. Dock var den ny, ty dår lyste ett nytt ljus, och allt be-nåmdes dår med ett nytt namn.

Det gafs numera knappast något tvifvel om att Vigströmskan var enka. Den sista, som bragte bud om Vigström, var en af fiskarena från de yttersta skären. Vid stormens utbrott hade han sett en båt, som han trott vara Vigströms, jaga utåt hafvet och sedan plötsligt försvinna — huru, det visste sagesmannen icke, men antog att den seglat omkull, ehuru stormens våldsamhet hindrat honom att göra några försök till undsättning.

Fröken Henriette såg brordottern böja sig under olyckan med folkets stora, resignerade lugn. Men hon antog det icke mera såsom förr vara endast känslolös likgiltighet, hon såg att under denna resignation äfven kunde gömma sig kamp och strid. När den sjuka under nattens tysta timmar trodde alla insomnade, hörde fröken Henriette henne snyftande och ångestfull bedja om kraft att bära den tunga bördan. Under dagens lopp hörde hon henne ofta tala om mannen och huru de två haft det tillsamman.

Där fans icke ett spår af erotik i allmogekvinnans enkla framställning af detta lif, hvars dagar alla liknat hvarandra, såsom det ena af trädets löf är likt det andra. Vigström och hon hade vuxit upp tillsamman i byn. När hon blef sjutton och han tjugu år, voro de öfverens att gifta sig med hvarandra; det hade fallit sig så med den saken att den varit liksom förutbestämd.Sedan hade dagarna kommit med glädje eller sorg, onda eller goda, men i alla skiften hade Vigström varit en god och trofast man och en god far för barnen. Duglig, arbetsam och nykter hade han äfven varit. Hon måste ju känna djup sorg och saknad efter en sådan man; underligt tomt och ödsligt skulle det också blifva att sitta ensam nu, när de förut alltid varit två, som delat allting med hvarandra. Men hvad förmå svaga människor annat, ån böja sig under Guds skik-kelser.

Storheten i denna enkla underkastelse väkte hos fröken Henriette en aggande samvetsförebråelse till lif, hvilken icke mera lämnade henne ro. Likt en anklagelse uppreste sig mot henne de långa år hon framlefvat under bitter förtviflan och gränslöst hat. Hvad hade hon vunnit med sina förbannelser?

Fröken Henriette hörde brordottern uppgöra planer för framtiden. Numera såg hon icke häri blott låg beräkning, egennytta och afundsamt för-värfsbegär. En moder med fyra hungriga munnar omkring sig samlade ju liksom fågelmodern af instinkt, allt hvad hon kunde komma öfver, till boet.

De stora, vackra, arbetsvana händerna, som sjukdomen tvungit till ovärksamhet, skulle åter taga upp arbetet. Fröken Henriette hörde brordottern med stolt tillförsikt tala om att barnen icke behöfde ligga någon annan till last. De händerna kunde, när så fordrades, göra en mans gärning.Hade icke fröken Henriettes små, fina händer åfven en gång tagit upp det arbete, som lif-vet skoningslöst kråfver ut till sista skärfven ? Här i arbetets värld kunde ändtligen allmogekvinnans stora, grofva och den gamla damens lilla, fina hand återfinna hvarandra, dessa

vackra händer, på hvilka naturen trykt sitt outplånliga, hemlighetsfulla insegel af samhörighet. Men i den enkla värld, där de nu möttes, gafs icke mera något gammalt familjenamn, som under oro och ärelysten äflan skulle lyftas till makt och anseende. Här funnos endast små hjälplösa människovarelser, sådana som det mäktiga lifvet behöf-ver i miljoner och åter miljoner för sina stora ändamål.

Till att göra dessa små människobarn starka nog för lifvets uppgifter, skickliga till att i sin tur taga upp kampen, slöto nu den fina och den grofva handen förbund.

*

En afton satt fröken Henriette som vanligt, sedan dagens arbete blifvit slutadt, invid den nedbrunna glöden i spiseln. Barnen, som bäddat åt sig så nära ugnen som möjligt, emedan höstkvällen var kylig, sofvo redan alla tre i rad. Vig-strömskan låg ännu till sängs. Det var emellertid sista dagen hon hade tid att ligga lat, följandemorgon skulle hon upp, barnen, gården, kreaturen, alla behöfde henne, det var bara att taga i på nytt, sade hon. Sedan tackade hon med tårar i ögonen fröken Henriette. Att Robert den stormiga kvällen funnit vägen till Skärnäset, hade varit Guds underbara skickelse. — Men gossen hade alltid sina funderingar för sig, han var icke lik andra barn, sade modern med en viss stolthet, i hvilken gömdes en förhoppning för framtiden.

Fröken Henriette hade suttit tyst nedlutad i stolen. Brordottern var icke rätt säker på att den gamla hört, hvad hon sagt, ty det hände ännu ibland att fröken Henriette hvarken tyktes se eller höra som annat folk.

Plötsligt begynte hon tala. Redigt och klart föllo orden, när hon talade om den gamla familjen, om dess forna makt och anseende, om dess fattigdom och förnedring och slutligen om den sista stora olyckan. Aldrig förr hade ett ord härom gått öfver hennes läppar, men nu, sade hon, hade brordottern rätt att veta allt. Och allmogekvinnan lyssnade, liksom ett barn undrande hör på en märkvärdig saga. Allt detta var dock för henne så långt borta, så vidt skildt från den värld hon rörde sig i, att det icke kunde få någon betydelse för hennes lif. När orden förklingat i höstkvällens oändliga tystnad, slumrade hon in, trött och försvagad af sjukdomen.

Men för fröken Henriette hade berättelsen blifvit en uppgörelse med det förflutna. Sedanhon tystnat, fortsatte hennes tankar att arbeta; alla de återvaknande minnena formade sig för henne denna kväll så klart som de icke gjort det på mycket länge. De stego fram ett efter annat ur det nattsvarta mörker de senaste sorgliga åren svept om henne. Liksom ett starkt sken, plötsligt riktadt mot ett enda föremål, låter detta framstå i fördubblad klarhet mot det omgifvande mörkret, så hade framställningen af den gamla familjens öde kommit hennes eget lif att i ny belysning framträda för hennes själs öga.

Försjunken i djupt begrundande satt den gamla kvinnan sålunda i höstkvällens ljudlösa stillhet, då dörren öppnades. Troligtvis var det åter någon af grannarna, som dessa senaste dagar efter läsförhöret jämt gjort sig ärende hit upp för att med allehanda små tjänster och vänliga anbud liksom godtgöra någon föregående oförrätt. Men fröken Henriette föredrog att icke låtsa om den inträdande, sålunda skulle väl denna ovälkomna gäst snarast aflägsna sig.

Då stod plötsligt framför henne en okänd man. Hon visste icke hvarför hon vid hans åsyn genombåfvades af en stilla, djup glädje, ehuru hon aldrig skådat honom förr. Hon såg att han var en vacker ung man, ehuru hans hår hängde vått och tofvigt som en drunknad människas med tång och sjögräs i; när han betraktade henne, låg i blicken något af orkanens obetvingliga kraft, och hans dräkt skimrade med hafsvågens otaliga, färgrika skiftningar.När hans blick träffade hennes,förstod hon att det var döden. Men hon erfor ingen skräck härvid. Han hade ju tagit alla dem hon älskat, honom ville hon gärna följa, när han nu hämtade henne till den underbara färden, då hon, som bibeln lärde, fick taga „morgonrodnadens vingar och blifva ytterst i hafvet.“

Men mannen närmade sig bädden, där tre barnhufvud lågo på samma kudde.

„Hvad ämnar du göra“? ropade hon förskräkt.

„Jag skall föra dem med mig“, sade han, „otaliga gånger har du ju bedt om förintelse för allt lefvande“. — Han lade sin hand på den lilla nyföddas hjärta.

Hon kastade sig ned öfver vaggan och sköt afvärjande bort handen.

„Förbarmande“! ropade hon. „Lifvets herre har jag anropat för dessa smås skull. Mig får du taga, jag har länge bidat din ankomst. Jag följer dig med fröjd“.

„Du år ännu icke färdig“, svarade han. „Lifvets och kärlekens herre har du förtörnat, når du bedt om förintelse och död för det han skapat. Hvad du med dina förbannelser förstört, skall du åter upprätta. Hvarje människa måste under sin lefnad tillföra världen mera kärlek ån där funnits förut, endast sålunda kan slutligen kärleken undantränga ondskan och hatet. Det är lifvets seger“.

Hon böjde ödmjukt sitt grå hufvud. „Jag skall försöka än en gång“, sade hon sakta.Då såg döden ånyo på henne. Uttrycket i hans blick förbyttes till det oändligt ljufva lugn, som följer efter storm. Dragen i hans ansikte blefvo henne välbekanta. — „Mathias“! ropade hon och sträkte sina armar mot honom. — Han log — i det leendet kände hon igen sin ung-domsälskade. — All sorg och oro försvann: i denna stund visste hon att det innerst varit kärleken, som gifvit hennes lif innehåll..........

Genom den öppna dörren trängde den kyliga, friska hafsluften in och följdes åt af en stor, rödskäggig sjömansgestalt. Fröken Henriette stirrade förfärad på honom, när han böjde sig ned öfver de sofvande barnen. Den sjuka vaknade upp och skrek till af glädje. Det var hennes man, som kommit åter, hafvet hade gifvit igen sitt rof.

* *

*

1 byn talades ännu många år efteråt om lotsen Vigströms underbara räddning. De funnos, som voro benägna att ställa denna märkvärdiga tilldragelse i något mystiskt samband med .gamla frökens“ vackra uppträdande vid detta tillfälle, i stället för att taga den naturliga tillgången sådan den var och berätta, att Vigström återkom, sedan han under lifsfara blifvit drifven af stormen ända ned till estniska kusten och där upphämtad af fiskare. Men det finnes alltid människor, somlåta fantasin blanda bort saken samt se något märkvärdigt i de alldagligaste företeelser och ting — och sådana äro ohjälpliga fantaster. Visst är, att människorna i byn aldrig lärde sig riktigt förstå .gamla fröken“, hon behöll alltid för dem karaktären af något mystiskt och outgrundligt; men det att de icke mäktade liksom taga sönder henne bit för bit, ökade bara respekten.

Ära och aktning åtnjöt hon numera obetin-gadt. Spår af hennes inflytande började äfven skönjas på orten. När vintern kom, ledde åter en stig ned till den ensamma människoboningen på Skärnäset; den trampades först af små barnfötter och sedan, når snön föll, skottades den upp af starka mansarmar. När våren kom, grönskade åter trädgården; grönskan spred sig till byn, där små oaser af blommande fruktträd och andra nyttiga växter småningom spirade upp kring kojorna. När sommaren kom, kunde barnen läsa vid läsförhöret. Når hösten kom, tändes ljuset åter för att lysa ut genom storm och mörker.